

Rozjímání
s papežem
Františkem

liturgické
mezidobí 2024

2. neděle v mezidobí

O křesťanské naději „Těšte, těšte můj lid...“

Křesťanská naděje je velice důležitá, protože naděje neklame. Optimismus klame, naděje nikoli! Velice ji potřebujeme v nynějších časech, které vypadají temně a nezřídka v nich bloudíme tváří v tvář špatnosti a násilí, jež nás obklopují, tváří v tvář utrpení tolika našich bratří. Naději potřebujeme. Cítíme se ztraceni a také trochu sklíčení, protože pocítujeme bezmoc a máme dojem, jako by tato temnota nikdy neměla skončit. Nedopustíme, aby nás naděje opustila, vždyť s námi jde milující Bůh. „Doufám, protože se mnou je Bůh“ – toto si můžeme všichni říkat. Každý z nás může říci: „Doufám, mám naději, protože Bůh je se mnou.“ Jde a vede mne za ruku. Bůh nás nenechává samotné. Pán Ježíš přemohl zlo a otevřel nám cestu života. Učme se od Pána, co znamená mít naději, doufat. Slyšme proto slova Písma svatého, počínaje prorokem Izaiášem, velkým prorokem čekání na Pána a poslem naděje.

Ve druhé části své knihy se Izaiáš obrací k lidu útěšnou zvěstí: „Těšte, těšte můj národ – praví váš Bůh. Mluvte k srdci Jeruzaléma, volejte k němu, neboť je skončena jeho špatnost. Hlas volá: Na poušti připravte Hospodinovi cestu, v pustině urovnejte stezky našemu Bohu! Každé údolí ať se zvýší a každá hora a pahorek ať se sníží! Co je křivé, ať se napřímí, co je drsné, ať se narovná: Hospodinova velebnost se zjeví a každé tělo společně uzří, že mluvila Hospodinova ústa.“ (Iz 40, 1–2.3–5)

Bůh Otec těší tím, že vzbuzuje těšitele, od kterých žádá, aby povzbuzovali jeho lid, jeho děti zvěstí, že soužení se skončilo, bolest přestala a hřích byl odpuštěn. A tím se soužené a zděšené srdce hojí. Prorok tedy žádá připravení stezky Pánu otevřením se jeho darům a spáse. Útěcha lidu začíná možností jít Boží cestou, novou urovnanou a schůdnou cestou, kterou třeba přichystat na poušti, aby bylo možno ji přejít a vrátit se do vlasti. Prorok se totiž obrací k lidu, který prožívá tragédii babylonského vyhnanství, a nyní slyší, že se bude moci vrátit do svojí země pohodlnou a širokou cestou bez údolí a hor, které by ji činily obtížnou, cestou urovnanou na poušti. Připravit onu cestu tedy znamená připravit cestu spásy a osvobození od každé překážky a nesnáze.

Vyhnanství bylo v dějinách Izraele dramatickým momentem, kdy lid přišel o všechno. Ztratil vlast, svobodu, důstojnost a také důvěru v Boha. Cítil se opuštěn a bez naděje. Prorok však přichází s výzvou, která znovu otevírá srdce víře. Poušť je místem, ve kterém je těžké žít, ale právě tudy je nyní možné se vrátit nejenom do vlasti, nýbrž k Bohu, vrátit se k naději a úsměvu. Když se ocitneme v temnotě a nesnázích, nedostává se nám úsměv. Právě naděje nás však učí úsměvu, abychom našli cestu, která vede k Bohu. Jednou z prvních věcí, která postihne lidi, kteří se

vzdálí od Boha, je ztráta úsměvu. Možná jsou schopní vybuchovat smíchem, jedna salva střídá druhou, ale chybí jim úsměv! Tento úsměv dává pouze naděje. Je to úsměv doufající v setkání s Bohem.

Život je často pouští, je obtížné kráčet životem, ale svěříme-li se Bohu, může se stát krásným a širokým jako dálnice. Postačí neztrácet nikdy naději, postačí věřit dále, vždy a všemu navzdory. Když se ocitneme před dítětem, a můžeme mít i spoustu problémů a těžkostí, vynoří se z našeho nitra úsměv, protože stojíme před nadějí: dítě je naděje! Takto se musíme v životě umět dívat na cestu naděje, která nás vede k setkání s Bohem, s Bohem, který se pro nás stal Dítětem. A dává nám úsměv, dává nám všechno!

Právě tato Izaiášova slova později použije Jan Křtitel ve svém kázání, kterým vybízí k obrácení. Říkal: „Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Pánu“ (*Mt 3,3*) Je to hlas, který volá tam, kde se zdá, že není nikdo, kdo by mohl naslouchat – kdo může naslouchat v poušti? – volá uprostřed zmatení způsobeného krizí víry. Nemůžeme popřít, že svět je v krizi víry. Říká se „Já věřím v Boha, jsem křesťan.“ – „Patřím k tamtomu náboženství...“ – Tvůj život je však velice vzdálen tomu křesťanskému, je velice vzdálen Bohu! Religiozita, víra se zúžila na jedinou větu: „Věřím?“ – „Ano.“ Tady jde však o návrat k Bohu, o obrácení srdce k Bohu a vykročení touto cestou k setkání s Ním. Bůh nás očekává. O tom káže Jan Křtitel, o přípravě. Připravte setkání s tímto Dítětem, které nám vrátí úsměv.

Když Křtitel oznamoval Ježíšův příchod, Izraelité byli stále jakoby ve vyhnanství, protože byli pod římskou nadvládou, která z nich činila cizince v jejich vlasti, a byli ovládnuti mocnými okupanty, kteří rozhodovali o jejich životech. Právě dějiny však nejsou ty, které vytvářejí mocní, nýbrž ty, které vytváří Bůh spolu s maličkými. Právě dějiny, které zůstávají ve věčnosti, jsou ty, které píše Bůh se svými maličkými: Bůh s Marií, Bůh s Ježíšem, Bůh s Josefem, Bůh s maličkými. S oněmi maličkými a prostými, které nacházíme kolem rodícího se Ježíše: Zachariáš a Alžběta, staří a poznamenaní neplodností, Maria, mladá dívka, panna zaslíbená Josefovi, bezvýznamní pastýři, kterými se opovrhovalo. To jsou maličci, kteří se vírou stali velkými, maličci, kteří umí bez ustání doufat. A naděje je ctnost maličkových. Velcí a spokojení neznají naději; nevědí, co to je.

Maličci spolu s Bohem, s Ježíšem proměňují poušť vyhnanství, zoufající osamocení a utrpení v urovanou cestu, jež vede k setkání se slávou Páně. Přejděme tedy k věci: učme se naději. S důvěrou očekávejme Pánův příchod a ať už bude poušť našich životů jakákoli – každý ví, jakou pouští jde – stane se rozkvetlou zahradou. Naděje neklame!

(1. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 7.12.2016)

3. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

„Jak je krásné vidět posla, který zvěstuje pokoj“

Kapitola 52 z Izaiáše začíná výzvou, která je určena Jeruzalému, aby procitnul, setřásl ze sebe prach a okovy a oděl se nejkrásnějšími šaty, protože Pán přišel vysvobodit svůj lid (srv. *Iz 52,1–3*). A dodává: „Můj lid pozná mé jméno, proto sezná v onen den, že já říkám: Tady jsem.“ (*Iz 52,6*).

Na sdělení „Tady jsem“ učiněné Bohem a shrnující veškerou Boží vůli po naší spáse a po sblížení s námi, odpovídá Jeruzalém radostným zpěvem podle prorokovy výzvy. Je to velmi důležitý historický moment. Je konec babylonského vyhnanství a Izrael dostává možnost opětovně nalézt Boha a nalézt v této víře sebe sama. Pán se přibližuje a „malý zbytek“, tedy část lidu, který po vyhnanství zůstal a vytrval ve víře, prošel krizí, nadále věří a doufá i uprostřed temnot, onen „malý zbytek“ spatří Boží divy.

Sem prorok zařazuje chvalozpěv: „Jak je krásné vidět na horách nohy posla, který přináší radostnou zprávu, který zvěstuje pokoj, hlásá blaho a oznamuje spásu, který praví Siónu: Bůh tvůj kraluje! Radujte se a jásejte vespolek, jeruzalémské trosky, neboť Hospodin utěšil svůj lid, vykoupil Jeruzalém. Obnažil Hospodin své svaté rámě před očima všech národů a všechny končiny země uzří spásu našeho Boha.“ (*Iz 52,7.9–10*)

Tato Izaiášova slova, u kterých se chceme trochu pozastavit, odkazují k zázraku pokoje a činí tak zvláštním způsobem tím, že poukazují nikoli na posla, nýbrž na jeho nohy, které spěchají: „Jak je krásné vidět na horách nohy posla...“ Zdá se, že jde o Ženicha z Písňe písní, který pospíchá za svojí milovanou: „Běží po horách, skáče po pahorcích.“ (*Pís 2,8*) Tak běží také posel pokoje nesoucí radostnou zvěst osvobození a spásy a oznamující, že Bůh kraluje.

Bůh neopustil svůj lid a nenechal se přemoci zlem, protože On je věrný a jeho milost je větší než hřích. Toto se musíme naučit; jsme však tvrdohlaví a neučíme se. Zeptám se: kdo je větší? Bůh, nebo hřích? Bůh! A kdo nakonec zvítězí? Bůh, nebo hřích? Bůh. On je schopen přemoci ten největší, nejhanebnější, nejstrašnější a nejhorší hřích. Jakou zbraní Bůh přemáhá hřích? Láskou! Takový je význam slov „Bůh kraluje“. To jsou slova víry v Pána, který se svou mocí sklání a snižuje k lidstvu, aby nabídnul člověku milosrdenství a osvobodil jej od toho, co v něm znetvořuje krásný Boží obraz. Když jsme totiž v hříchu, Boží obraz je znetvořen. A dovršením tolíkeré lásky bude právě Království založené Ježíšem, ono Království odpuštění a pokoje, které slavíme o Vánocích a které se definitivně uskutečňuje o Velikonocích. Nejkrásnější radostí Vánoc je vnitřní radost z tohoto pokoje. Pán smazal moje hříchy, Pán mi odpustil a smiloval se nade mnou, přišel mne zachránit. Toto je vánoční radost!

Toto jsou důvody naší radosti, bratři a sestry. Když se zdá, že je všemu konec, když je vzhledem k tolika protivenstvím namáhavé věřit a přichází pokušení říci si, že nic už nemá smysl, právě pak zazní krásná zpráva, kterou nesou ony spěchající nohy: Přichází Bůh, aby něco nového uskutečnil a založil království pokoje. Bůh „obnažil své svaté rámě“ a přináší svobodu a útěchu. Zlo nebude triumfovat navždy, existuje konec bolesti. Zoufalství je přemoženo, protože Bůh je mezi námi.

I my jsme pobízeni, abychom jako Jeruzalém podle výzvy pronesené prorokem trochu procitli; jsme povoláni stát se muži a ženami naděje a spolupracovat na příchodu tohoto království tvořeného světlem a určeného všem. Jak nepěkné je setkat se s křesťanem, který ztratil naději a říká: „Já už nevěřím v nic, pro mne už všechno skončilo.“ Tak mluví křesťan, který není schopen hledět k horizontům naděje a kolem jeho srdce je zeď. Bůh však zničí tyto zdi odpuštěním! A proto se máme modlit, aby nám Bůh denně dával naději a dával ji všem, onu naději, která se rodí, když vidíme v betlémských jesličkách Boha. Poselství dobré zvěsti, která je nám svěřena, je naléhavé. Také my musíme běžet přes hory, protože svět nemůže čekat, lidstvo má hlad a žízeň po spravedlnosti, pravdě a pokoji.

Až maličcí tohoto světa spatří betlémské Dítě, budou vědět, že se naplnil příslib a poselství se uskutečnilo. V Dítěti, které se právě narodilo, ve všem je odkázáno na druhé, zavínuto do plének a položeno do jeslí, je obsažena veškerá moc Boha, který zachraňuje. Vánoce jsou dnem, který otevírá srdce. Srdce je třeba otevřít tolikéře nepatrnosti a tak velikému divu. Je to div Vánoc, na který se v této adventní době připravujeme s nadějí. Je to překvapení Boha-Dítěte, chudého a slabého Boha, který opouští svoji velikost, aby se sblížil s každým z nás.

(2. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 14.12.2016)

4. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Ježíšovo Narození, pramen naděje

Až dosud nás provázel prorok Izaiáš. Dnes bych chtěl blížeji uvažovat o chvíli, kdy tato naděje vstoupila do světa vtělením Božího Syna. Sám Izaiáš předpověděl narození Mesiáše na několika místech: „Hle, Panna počne a porodí syna a dají mu jméno Emanuel, to znamená Bůh s námi.“ (Iz 7,14) A také: „Vyrazí ratolest z pahýlu Jesse, výhonek vypučí z jeho kořenů.“ (Iz 11,1) Bůh naplňuje příslib daný člověku; neopouští svůj lid a přibližuje se do té míry, že se zříká svého božství. Tímto způsobem Bůh dokazuje svoji věrnost a zakládá nové království, které dává lidstvu novou naději. Co je touto nadějí? Život věčný.

Když se mluví o naději, většinou se tím míní to, co není v lidské moci a je neviditelné. Vskutku, doufáme v to, co přesahuje naše síly i naše zraky. Avšak Kristovo Narození, kterým se začíná vykoupení, nám oznamuje jinou naději, která je důvěryhodná, viditelná a srozumitelná, neboť se zakládá v Bohu. On přichází na svět a dává nám sílu jít s Ním. Bůh jde v Ježíši s námi a jít spolu s Ním k plnosti života nám dává sílu stát v přítomnosti nově, být s námahou. Naděje znamená pro křesťana jistotu, že je s Kristem na cestě k Otci, který nás očekává. Naděje nikdy není bez pohybu, vždycky je na cestě a umožňuje nám putovat. Tato naděje, kterou nám dává betlémské Dítě, nabízí cíl, správné určení přítomnosti, spásu člověčenství a blaženost tomu, kdo se svěřuje milosrdnému Bohu. Svatý Pavel to všechno shrnuje výrazem: „Naše spása je předmětem naděje.“ (Řím 8,24) To znamená, že jsme spaseni, když s nadějí putujeme tímto světem. Zde si každý z nás může položit otázku: jdu s nadějí, anebo je můj vnitřní život bez pohnutí, uzavřený? Je moje srdce přihrádkou zavřenou, anebo otevřenou naději, která mi umožňuje putovat nikoli osamoceně, ale s Ježíšem?

V domech křesťanů se podle tradice, která sahá ke svatému Františkovi z Assisi, připravují během adventu jesličky. Svoji jednoduchostí jesličky předávají naději; každá z postav je ponořena do atmosféry této naděje. Nejprve zaznamenáváme místo, kde se Ježíš narodil: Betlém. Malé městečko v Judsku, kde se o tisíc let dříve narodil David, pastevec, kterého Bůh vyvolil za izraelského krále. Betlém není hlavní město, a proto mu Boží prozřetelnost, která ráda jedná prostřednictvím maličkých a pokorných, dává přednost. Na tomto místě se rodí tolik očekávaný „syn Davidův“, Ježíš, ve kterém se naděje Boha potkává s nadějí člověka.

Potom vidíme Marii, Matku naděje, která svým přitakáním otevřela Bohu dveře našeho světa. Její dívčí srdce bylo plné naděje, zcela oživované vírou. Takovou ji Bůh vyvolil a ona uvěřila Jeho slovu. Ta, která byla po devět měsíců novou archou a věčnou Smlouvou, nazírá v jeskyni Dítě a spatřuje v Něm Boží lásku, která přichází spasit její lid a celé lidstvo. Vedle Marie je Josef, potomek Jesseho a Davida.

Také on uvěřil slovům anděla a při pohledu na Ježíše rozjímá o tom, že toto Dítě je z Ducha Svatého a sám Bůh mu nařídil, aby mu dal toto jméno. Ježíš! V tomto jménu je naděje pro každého člověka, protože prostřednictvím syna této ženy Bůh spasí lidstvo ze smrti a hříchu. Proto je třeba hledět na jesličky!

A v jesličkách jsou také pastýři představující všechny pokorné a chudé, kteří očekávali Mesiáše, „potěšení Izraele“ (*Lk 2,25*) a „vykoupení Jeruzaléma“ (*Lk 2,38*). Spatřují v onom Dítěti uskutečnění příslibů a doufají, že spása Boží konečně dojde ke každému z nich. Kdo důvěřuje svým jistotám, zejména materiálním, neočekává spásu od Boha. Zapišme si to do paměti: naše jistoty nás nespasí; jedinou jistotou, která zachraňuje, je naděje tkvící v Bohu. Zachraňuje nás, protože je mocná a umožňuje nám v životě putovat s radostí, ochotou prokazovat dobro a touhou být šťastní věčně. Maličci, pastýři důvěřují v Boha, doufají v Něho a radují se, když v onom Dítěti rozpoznají znamení, které jim zvěstovali andělé (*srv. Lk 2,12*).

Právě andělské chóry zvěstují shůry velkolepý plán, který uskutečňuje ono Dítě: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem, v kterých má Bůh zálibu.“ (*Lk 2,14*) Křesťanská naděje se vyjadřuje velebením Boha a díkůvzdáním Bohu, který ustanovil svoje království lásky, spravedlnosti a pokoje.

Každé přitakání přicházejícímu Ježíši je ratolestí naděje. Mějme důvěru v tuto ratolest naděje, v toto přitakání: „Ano, Ježíši, ty mne můžeš spasit, ty mne můžeš spasit.“

(3. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 21.12.2016)

5. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Abrahám, otec věřících a doufajících

Svatý Pavel nám v listě Římanům připomíná velkou postavu Abraháma, aby nám ukázal cestu víry a naděje. Apoštol o něm píše: „Ačkoli už nebylo naděje, on přece doufal a uvěřil, že se stane otcem mnoha národů“ (Řím 4,18); „ačkoli už nebylo naděje, on přece doufal“. Toto pojetí je mocné: i když není naděje, doufám. Takový je náš otec Abrahám. Svátý Pavel odkazuje na víru, kterou Abrahám uvěřil slovu Boha, který mu sliboval syna. Bylo opravdu třeba doufat, „ačkoli nebylo naděje“, poněvadž to, co Pán oznamoval, bylo nepravděpodobné. Byl přece již starcem skoro stoletým a jeho manželka neplodná. Nebylo východiska! Bůh to však řekl a Abrahám uvěřil. Nebylo lidské naděje, protože byl starý a manželka neplodná. On však uvěřil.

S důvěrou v tento příslib se Abrahám vydal na cestu, rozhodl se opustit svoji zemi a stát se cizincem, doufal v tohoto „nemožného“ syna, kterého mu měl darovat Bůh, navzdory tomu, že Sářino lůno bylo již takřka odumřelé. Abrahám uvěřil, jeho víra se otevírá zdánlivě nerozumné naději. Je to schopnost překračovat lidské úsudky, moudrost a rozvážnost světa i to, co je zdravým rozumem považováno za normální, a věřit v nemožné. Naděje otevírá nové horizonty, uschopňuje snít o tom, co není ani představitelné. Naděje umožňuje vstoupit do temnoty nejisté budoucnosti a kráčet ve světle. Naděje je krásná ctnost, dává nám sílu putovat životem.

Je to však obtížná cesta. A také na Abraháma přijde krize neútechy. Důvěřoval, opustil dům, svoji zem, své přátele... všechno. Odešel, přišel do země, kterou mu Bůh ukázal, a čas plynul. Cestování v té době nebylo jako dnes, letadlem za pár hodin. Bylo zapotřebí měsíců a let. Čas plynul, ale syn nepřicházel a Sářino lůno bylo stále uzavřeno. A Abrahám, i když neříkám, že ztratil trpělivost, ale stěžuje si Pánu. Také toto se učíme od našeho otce Abraháma: stěžovat si Pánu je způsob, jak se modlit. Někdy, když zpovídám, slýchávám: „Stěžoval jsem si na Pána...“ a odpovídám: „Stěžuj si! Vždyť on je Otec!“ Stěžovat si Pánu je způsob modlitby, to je dobré. Abrahám si Pánu stěžoval slovy: „Pane, Hospodine, nemám děti, dědicem mého domu bude damašský Eliezer“ (tedy správce Abrahámovy domu). Abrahám dodal: „Nedal jsi mi potomka, bude po mně dědit jeden z lidí mého domu. A Pán mu odpověděl takto: „Ten po tobě dědit nebude; kdo však vyjde z tvého lůna, ten bude po tobě dědit.“ Vyvedl ho ven a pravil: „Pohlédni na nebe a spočítej hvězdy, můžeš-li je spočítat“ – a dodal: „Tak četné bude tvé potomstvo.“ Abrahám znovu Hospodinu uvěřil, a ten ho za to uznal za spravedlivého“ (Gn 15,2–6). Scéna se odehrávala v noci, venku byla tma, ale také v Abrahamově srdci byla temnota zklamání, malomyslnosti, svízele doufat dál v něco nemožného. Praotec je

nyní ve velmi pokročilém věku, zdá se, že už nestihne mít dítě a jeho služebník zdědí všechno.

Abrahám se obrací k Pánu, ale Bůh, třebaže je přítomen a mluví s ním, jakoby se vzdaloval a jakoby neměl dodržet svoje slovo. Abrahám se cítí osamocen, je starý a znavený, visí nad ním hrozba smrti. Jak má dál důvěřovat?

A přece, tato jeho stížnost je formou víry, je modlitbou. Abrahám navzdory všemu dál věří v Boha a doufá, že se něco může stát. Proč by se jinak obracel k Pánu, stěžoval si a připomínal mu Jeho sliby? Víra není jenom ticho, které akceptuje všechno bez odpovědi, naděje není jistota, která tě zabezpečí před pochybnostmi a rozpaky. Nežrídka je naděje temnotou, ale naděje tam je a vede tě vpřed. Víra je také zápas s Bohem a představuje mu naši hořkost bez „zbožných“ fikcí. Kdosi mi řekl: „Hněval jsem se na Boha a řekl jsem mu to a ono...“ – odpověděl jsem „Ale On je Otcem, On tě chápe: jdi v pokoji!“ Tuto odvahu je třeba mít! Toto je naděje. A naděje znamená také nemít strach vidět realitu takovou, jaká je, a přijmout její protivenství.

Abrahám se tedy ve víře obrací k Bohu, aby mu pomohl dále doufat. Je zajímavé, že neprosí o syna, nýbrž o pomoc, aby mohl dále doufat. Modlí se, aby měl naději. A Pán odpovídá a zdůrazňuje svůj nepravděpodobný příslib: tvůj služebník nebude tvým dědicem, nýbrž tvůj vlastní syn, narozený z Abraháma, zrozený z něho. U Boha se nic nezměnilo. Nadále poukazuje na to, co již řekl, nenabízí Abrahámovi záchytné body, aby měl pocit bezpečí. Jeho jedinou jistotou je důvěřovat v Pánovo slovo a nadále doufat.

A znamení, které Bůh dává Abrahámovi, je pokyn, aby věřil a doufal dál: „Pohlédni na nebe a spočítej hvězdy... Tak četné bude tvé potomstvo.“ (Gn 15,5) Příklad dosud trvá, něčeho se v budoucnu ještě lze nadát. Bůh vyvádí Abraháma ven ze stanu, ale ve skutečnosti z jeho omezených vizí, a ukazuje mu hvězdy. Víra se musí umět dívat očima víry. Jsou to jenom hvězdy, které mohou vidět všichni, ale pro Abraháma se mají stát znamením věrnosti Boha.

A toto je víra, cesta naděje, kterou se má každý z nás ubírat. Když i nám zůstane jako jediná možnost pohlédnout na hvězdy, pak je čas důvěřovat Bohu. Nic není krásnějšího. Naděje neklame.

(4. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 28.12.2016)

6. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Ráchel oplakává svoje děti, ale... stále má naději

V dnešní katechezi bych spolu s vámi rád rozjímal o postavě ženy, která promlouvá o naději prožité v pláči. Jde o Ráchel, manželku Jakuba a matku Josefa a Benjamína, tedy tu, která jak podává kniha Genesis, umírá při porodu svého druhorozeného syna Benjamína.

Prorok Jeremiáš zmiňuje Ráchel, když se obrací k Izraelitům ve vyhnanství, aby je utěšil poetickými a procítěnými slovy. Poukazuje na Ráchelin pláč, ale dává naději. Tak praví Hospodin: „V Rámě je slyšet hlas, pláč a velké bédování: Ráchel oplakává svoje děti. Není k utišení – už nejsou.“ (*Jer 31,15*) V těchto verších představuje Jeremiáš ženu svého lidu, pramáti svého kmene, uprostřed bolesti a pláče, ale zároveň s nevídanou životní perspektivou. Ráchel, která podle podání knihy Genesis zemřela při porodu a přijala svoji smrt, aby mohl žít její syn, je nyní prorokem představována jako živá v Rámě, tedy na místě, kde se shromažďovali deportovaní, a oplakává syny, kteří odchodem do vyhnanství v jistém smyslu umírají; syny, kteří jak sama říká, „už nejsou“ a navždy zmizeli.

A proto se Ráchel nedá utiшит. Tímto svým odmítavým postojem vyjadřuje hloubku své bolesti a hořkost svého pláče. Tváří v tvář tragédii ztráty dětí nemohou matku upokojit slova či gesta útěchy, jež jsou vždy neadekvátní a nikdy nedokáží utiшит bolest rány, kterou nelze a ani se nedá zahojit. Bolest odpovídá lásce. Toto vše zná každá matka a jsou i dnes mnohé matky, které pláčou, nesmířeny se ztrátou dítěte, nejsou k utišení tváří v tvář smrti, která je nepřijatelná. Ráchel v sobě nese bolest všech matek světa každé doby a slzy každé lidské bytosti, oplakávající nenahraditelnou ztrátu.

Ráchelin odmítavý postoj nepřijímající útěchu nás také učí jemnocitu, který je nezbytný vzhledem k bolesti druhých. Aby bylo možné vůči tomu, kdo zoufá, mluvit o naději, je třeba sdílet jeho zoufání. K setření slzy z tváře trpícího je zapotřebí plakat spolu s ním. Jedině tak mohou naše slova dostat skutečnou schopnost nabídnout trošku naděje, a nedokážu-li taková slova říci, je v bolestném pláči lepší mlčení, pohlazení, gesto beze slov.

A Bůh svým jemnocitem a svojí láskou odpovídá na Ráchelin pláč těmi pravými slovy. Jeremiáš totiž pokračuje: „Přestaň již plakat, osuš své oči! Vždyť dostaneš odměnu za své trápení – praví Hospodin – oni se vrátí z nepřátelské země. Máš ještě naději pro svou budoucnost – praví Hospodin – tví synové se vrátí na své území“ (*Jer 31,16–17*). Právě pláčem matky se ještě dostává naděje dětem, jež budou znovu žít. Tato žena, která přijala smrt ve chvíli porodu, aby žil její syn, stává se nyní svým pláčem počátkem nového života vyhnaných synů, vězňů vzdálených ze své vlasti. Na Ráchelinu bolest a hořký pláč Pán odpovídá příslibem, který pro ni

může být nyní důvodem pravé útěchy: lid se bude moci vrátit z vyhnanství a žít ve víře a svobodě svůj vztah s Bohem. Slzy zrodily naději. Je nesnadné to pochopit, ale je to pravda. Často v našem životě slzy rozsévají naději, jsou setbou naděje.

Jak víme, tento Jeremiášův text byl později převzat evangelistou Matoušem a použit v souvislosti s krveprolíváním nevinů (srv. *Mt 2,16–18*). Staví nás před tragédií zabíjení bezbranných lidských bytostí, před hrůzou moci, jež opovrhne životem a ničí život. Betlémské děti umírají kvůli Ježíši. A On, nevinný Beránek, potom sám umírá za nás všechny. Syn Boží vstoupil do lidské bolesti, nezapomeňme na to. Když mi někdo klade obtížné otázky, jako „proč trpí děti“, opravdu nevím, jak odpovědět, a říkám jen, aby pohlédl na kříž a na to, jak Bůh dal svého syna. Proto říkáme, že Bůh vstoupil do lidské bolesti, sdílel ji s námi a přijal smrt. Jeho Slovo je definitivním slovem útěchy, protože se rodí z pláče.

A na kříži to bude On, umírající Syn, který dá novou plodnost svojí matce, když jí svěří učedníka Jana a učiní z ní matku věřícího lidu. Smrt je přemožena a naplňuje se tak Jeremiášovo proroctví. Také Mariiny slzy, jakož i Rácheliny zrodily naději a nový život.

(5. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 4.1.2017)

9. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

O falešných nadějích vkládaných do idolů

Mít naději je primární potřeba člověka, tedy doufat v budoucnost, věřit v život a takzvaně „pozitivně“ myslet. Je však také důležité, aby tato naděje byla vkládána v to, co opravdu může pomáhat žít a dávat našemu životu smysl. A proto nás Písmo svaté varuje před falešnými nadějemi, které prezentuje tento svět, a demaskuje jejich zbytečnost i nesmyslnost. Činí tak různými způsoby, ale především odhalují prolhanost idolů, do nichž je člověk neustále pokoušen vkládat svoji důvěru a činit z nich tak předmět svojí naděje.

Zejména proroci a mudroslovné spisy to zdůrazňují a dotýkají se neuralgického bodu cesty víry, kterou se věřící ubírá. Věřit totiž znamená svěřovat se Bohu; kdo má víru, důvěruje Bohu. Přicházejí však chvíle, kdy se člověk střetne s životními těžkostmi, zakusí slabost této důvěry a pocítí potřebu jiných jistot, hmatatelných a konkrétních. Tehdy jsme pokoušeni hledat také prchavé útěchy, působící dojem, že vyplní prázdnotu samoty, a polevit ve svém úsilí věřit. A myslíme si, že tyto jistoty lze nalézt například v penězích, ve spolčování se s mocnými, v mondénosti a ve falešných ideologiích. Někdy je hledáme u takového Boha, který by plnil naše prosby a kouzelně zasahoval do reality, aby se stala takovou, jakou si přejeme. Idol jako takový však nemůže dát nic, je bezmocný a prolhaný.

Nám se však modly líbí, moc se nám líbí! Jednou jsem se v Buenos Aires potřeboval dostat z jednoho kostela do druhého, vzdálených od sebe asi kilometr. Šel jsem tedy pěšky přes park a cestou jsem potkával rozestavěné stolky, ale spoustu, spoustu stolků, u nichž seděli jasnovidci. Bylo tam plno lidí, kteří tam stáli i ve frontě. Podals mu ruku a on začal. Jeho řeč začínala vždycky stejně: v tvém životě je nějaká žena, je tu nějaký stín, ale všechno půjde dobře... A potom jsi zaplatil. Toto ti dodá jistotu?? Taková jistota je s prominutím pitomost. Jít za věstcem či věstkyní, kteří čtou z karet, to je modla. Je to idol, a pokud k němu přilneme, kupujeme falešnou naději, zatímco naději, která je zdarma a kterou nám přinesl Ježíš Kristus tím, že za nás dal svůj život, této naději už vždycky tolik nedůvěřujeme.

Jeden moudrý žalm nám působivě líčí prolhanost idolů, které nám tento svět nabízí jako naději a jimž jsou lidé všech dob pokoušeni důvěřovat. Je to 115. žalm, který praví: „Jejich modly jsou stříbro a zlato, dílo lidských rukou. Mají ústa, ale nemluví, mají oči, ale nevidí, mají uši, ale neslyší, mají nos, ale nečichají. Mají ruce, ale nehmatají, mají nohy, ale nechodí, hlas nevydávají svým hrdlem. Jim jsou podobni ti, kdo je zhotovují, každý, kdo v ně doufá.“ (Žl 115,4-8) Žalmista nám i trochu ironicky prezentuje absolutně pomíjivou realitu těchto model. Musíme pochopit, že se nejedná pouze o zpodobnění vyrobená z kovu či jiného materiálu, ale také o taková, která vytváří naše mysl, když důvěřujeme omezeným skutečnostem, které

transformujeme na absolutní, anebo když redukuje Boha do svých vlastních schémat, do svého pojetí božství, tedy na Boha, který se nám podobá, je pochopitelný a předvídatelný právě jako idoly, o kterých mluví tento žalm.

Člověk, Boží obraz, si vytváří Boha podle svého obrazu a je to obraz, který je zároveň nepovedený: necítí, nejedná a především nemůže mluvit. My však nezřídka raději jdeme za idoly než za Pánem. Často se raději spokojíme s prchavou nadějí, kterou dává prolhaná modla, než s obrovskou a bezpečnou nadějí, kterou dává Pán.

Proti naději v Pána života, jenž svým Slovem stvořil svět a spravuje naši existenci, se staví důvěra v něm napodobeniny. Ideologie nárokuje si absolutno; majetek, který je naší velkou modlou; moc, úspěch a marnivost vytvářející iluzi věčnosti a všemohoucnosti i hodnoty jako fyzická krása a zdraví, stanou-li se modlou, které se obětuje všechno, to vše jsou skutečnosti, které matou mysl i srdce a namísto k životu vedou k smrti. Je nepěkné a bolestné slyšet, co jsem před lety v diecézi Buenos Aires slyšel od jedné dobré a velmi krásné ženy, jež si zakládala na svojí kráse. Pronesla, jako by to bylo něco přirozeného: „Ano, musela jsem jít na interrupci, protože moje postava je pro mne hodně důležitá.“ Toto jsou idoly, které vedou po špatné cestě a nedávají štěstí.

Poselství žalmu je velmi jasné. Kdo vkládá svou naději do idolů, bude stejný jako oni, tedy jako vyprázdněná zpodobnění, jež mají ruce, ale nehmatají, nohy, ale nechodí, ústa, ale nemohou mluvit. Potom nemáme co říci, stáváme se neschopnými pomáhat, měnit věci, usmát se, darovat a milovat. A také my, muži církve, jsme tomuto riziku vystaveni, když se „zesvětšťujeme“. Je třeba zůstat ve světě, ale vyhýbat se světským iluzím, jimiž jsou modly, které jsem zmínil.

Je třeba důvěřovat v Boha, jak dále praví žalm, a Bůh dá požehnání. Žalm říká: „Izraelův dům doufá v Hospodina, Áronův dům doufá v Hospodina, Hospodinovi ctitelé doufají v Hospodina, Hospodin na nás pamatuje a požehná nám.“ (Žl 115, 9.10.11.12) Pán nám žehná neustále. I v těch nejhorších chvílích na nás pamatuje. A toto je naše naděje. Naděje neklame nikdy. Nikdy. Idoly klamou vždycky. Jsou to představy, nikoli skutečnost.

Naděje je obdivuhodná skutečnost. Když budeme důvěřovat v Pána, budeme jako On a Jeho požehnání nás promění v Jeho děti sdílející Jeho život. Nadějí v Boha vstupujeme takříkajíc do akčního rádia Jeho paměti, která nám žehná a zachraňuje nás. Potom se může rozeznít aleluja, chvalozpěv pravému a živému Bohu, který se nám narodil z Marie, zemřel na kříži a byl oslaven vzkříšením. V tohoto Boha důvěřujeme, tento Bůh – a nikoli nějaký idol – nikdy neklame.

(6. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 11.1.2017)

10. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Křesťanská naděje v blízkosti smrti

Mezi proroky Izraele vyniká v Písmu svatém jedna poněkud se odchylojící postava, která se snaží vyhnout Pánovu povolání a odmítá se dát do služby Božímu plánu spásy. Jde o proroka Jonáše, o kterém vypráví příběh útlé knihy o pouhých čtyřech kapitolách. Je to jakési podobenství podávající závažné ponaučení o milosrdenství Boha, který odpouští.

Jonáš je „vycházející“ a také „prchající“ prorok, kterého Bůh vysílá na „periferii“ – do Ninive, aby obrátil obyvatele tohoto velikého města. Pro Izraelitu, jakým byl Jonáš, však Ninive znamenalo ohrožení, nepřítele, vrhajícího do nebezpečí samotný Jeruzalém, a tudíž skutečnost hodnou zničení, a nikoli záchrany. Když tedy Bůh posílá Jonáše, aby v onom městě kázal, prorok, který dobře zná Hospodinovu dobrotu a touhu odpouštět, se snaží svému úkolu uniknout a prchá pryč.

Na útěku se prorok setkává s pohany – jsou to námořníci na lodi, na kterou nastoupil, aby se vzdálil Bohu a jeho poslání. Utekl skutečně daleko – protože Ninive bylo v oblasti Iráku, zatímco on utíká do Španělska. Právě chování těchto pohaných mužů – a později také ninivských obyvatel – nám dovoluje, abychom se trochu zamysleli nad nadějí, která se v nebezpečí a smrtelném ohrožení, vyjadřuje modlitbou.

Při plavbě přes moře se totiž rozpoutala silná bouře – Jonáš ale sestoupil do podpalubí a tvrdě usnul. Pro námořníky však bylo všechno ztraceno, a proto „každý z nich volal ke svému bohu“ (*Jon 1,5*). Kapitán lodi Jonáše vzbudil a řekl mu: „Co ty se oddáváš spánku? Vstaň a vzyvej svého Boha! Snad si na nás Bůh vzpomene, a nezahyneme.“ (*Jon 1,6*) Reakce těchto „pohanů“ v okamžiku smrti a nebezpečí je správná – právě tehdy člověk plně zakouší svou vlastní slabost a potřebu záchrany. Instinktivní strach před smrtí vyjevuje, nakolik je potřebné doufat v Boha života. „Snad si na nás Bůh vzpomene a nezahyneme“ – to jsou slova naděje, která se stává modlitbou, oním úzkostným voláním, které se dere z úst člověka, když mu hrozí smrt. Příliš lehce opovrhujeme obrácením se k Bohu ve svých potřebách, jako by šlo jenom o zainteresovanou, a tudíž nedokonalou modlitbu. Bůh však zná naši slabost, ví, že si na něj vzpomene, abychom prosili o pomoc, a s trpělivým otcovským úsměvem nám shovívavě odpovídá.

Poté, co Jonáš uznává svou zodpovědnost, dává se hodit do moře, aby zachránil své spolucestující, a moře se uklidňuje. Hrozící smrt přivedla ony pohané muže k modlitbě a přiměla proroka, aby navzdory všemu naplnil své povolání ve službě druhým a obětoval se za ně, a rovněž vede přeživší k uznání pravého Pána a jeho chvále. Námořníci, kterých se zmocnil strach, se modlili ke svým bohům. Nyní v upřímné bázni před Hospodinem poznávají pravého Boha, přinášejí mu oběti

a činí sliby. Naděje, která je přivedla k modlitbě za to, aby nezahynuli, se zjevuje ještě mocněji a uvádí je do reality, která přesahuje to, v co doufali. Nejenomže je nestihne smrt v bouři, nýbrž se otevírají poznání pravého a jediného Boha nebes i země.

Rovněž obyvatelé Ninive se později, při vyhlídce na možnou zkázu, budou modlit, podníceni nadějí v Boží odpuštění. Budou činit pokání, vzývat Boha a obrátí se k němu, počínaje králem, který stejně jako kapitán lodi propůjčuje hlas naději: „Snad se Bůh obrátí a smiluje, snad upustí od svého hrozného hněvu a my nezahyneme!“ (Jon 3,9) Ninivští prožili blízkost smrti, avšak vyšli z ní bez úhony – a to je, stejně jako lodní posádku, přivedlo k pravdě. Pod pohledem Božího milosrdenství a ještě spíše ve světle velikonočního tajemství se tak smrt může stát „sestrou“, jak tomu bylo pro sv. Františka z Assisi. Pro každého člověka i nás všechny se může vyjevit jako překvapivá příležitost k poznání naděje a setkání s Pánem. Kéž Pán umožní, abychom pochopili tuto vazbu mezi modlitbou a nadějí. Modlitba nese člověka kupředu v naději, a když věci kolem potemní, je třeba ještě více modlitby. A tak přibude také více naděje.

(7. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 18.1.2017)

11. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Křesťanská naděje – statečná Judita dodává naději svému lidu

Mezi ženskými postavami Starého Zákona vyniká jedna veliká hrdinka svého národa – Judita. Biblická kniha nesoucí její jméno vypráví o mohutné vojenské kampani krále Nabuchodonozora, který vládne v Ninive a rozšiřuje hranice své říše porážkami a podrobováním všech okolních národů. Čtenář chápe, že před ním vystupuje mocný a neporazitelný nepřítel, který rozsévá smrt a zkázu a dostává se až k zaslíbené zemi, čímž ohrožuje život synů Izraele.

Nabuchodonozorovo vojsko pod vedením velitele Holoferna zahájí obléhání judského města Betulie, které odřízne od zásobování vodou, a tak oslabuje odpor jeho obyvatel. Situace nabývá na dramatičnosti, až se nakonec obyvatelé shromáždí kolem předáků města a žádají je, aby se vzdali nepřátelům. Prosí o to zoufalými slovy: „Teď už nám nepomůže nikdo. Bůh nás vydal do jejich rukou, abychom před nimi padli žízni a nadobro zahynuli.“ – Představte si, nakolik bylo silné jejich zoufalství, když dokázali říci: „Bůh nás vydal do jejich rukou.“ Obyvatelé města dále vyzývají: „Ihned je tedy zavolejte. Vydejte celé město v plen Holofernovým mužům a celému jeho vojsku.“ (*Ĵdt 7,25–26*) Zdá se, že konec je neodvratný a schopnost důvěřovat Bohu se vyčerpala. To je velmi těžké pokušení! Paradoxně se zdá, že pokud chtějí uniknout smrti, nezbývá, než se vydat do rukou vrahů. Obyvatelé Betulie vědí, že vojáci vejdou do jejich města, vyplení je, vezmou si ženy za otrokyně a všechny ostatní zabijí. Je to extrém.

Při pohledu na tolikeré zoufalství se předák lidu snaží poskytnout záchytný bod pro naději a navrhuje, aby město odolávalo dalších pět dní a očekávalo Boží zásah přinášející záchranu. Jeho naděje je nicméně slabá, protože svou řeč uzavírá slovy: „Nepřijde-li nám po uplynutí té lhůty žádná pomoc, pak se zařídím podle vaší rady.“ (*Ĵdt 7,31*) Nebohý muž – neměl jiné východisko. Dali Bohu pět dní – a v tom spočívá jejich hřích – pět dní na to, aby zasáhl. Pět dní očekávání, avšak již v perspektivě konce. Dopřávají Bohu pět dní na to, aby je zachránil, ale už vědí své... Nemají důvěru, čekají na nejhorsí. Ve skutečnosti už nikdo z lidu není schopen naděje. Byli zoufalí.

V této situaci se na scéně objevuje Judita. Byla to vdova, žena nebývalé krásy a moudrosti, která ke svému lidu promlouvá jazykem víry. Je statečná a otevřeně kárá svůj lid: „Pokoušíte Pána Všemohoucího! (...) Ne, bratři, jen nepopouzejte Pána, našeho Boha. Nemá-li v úmyslu zachránit nás, než vyprší ona lhůta pěti dnů, může nás ochránit v takové době, jaká se mu zlíbí, stejně jako nás před tváří našich nepřátel může zničit. (...) Spíše k němu volejte o pomoc v trpělivém očekávání záchranu od něho. Bude-li mu to milé, on náš hlas vyslyší.“ (*Ĵdt 8,13.14–15.17*) Takto promlouvá naděje. Tlučme na brány Božího Srdce – On je Otec a může nás

zachránit. Tato žena, vdova, se vystavuje riziku zesměšnění. Je však odvážná a jde kupředu! Osobně se domnívám, že ženy jsou statečnější než muži.

Judita v prorocké síle svolává muže svého lidu, aby jim opětovně dodala naději v Boha. S prorockým pohledem dohlédne za omezený obzor, viděný městskými předáky a zužovaný strachem. Potvrzuje, že Bůh zajisté bude jednat, avšak návrh pětidenního čekání považuje za způsob, jak Jej pokoušet a vymaňovat se z Jeho vůle. Hospodin je Bohem spásy a Judita tomu věří, ať už na sebe tato spása bere jakoukoli podobu. Spásou může být záchrana lidu, jeho vysvobození z rukou nepřátel a další život, stejně jako to v Božích neproniknutelných plánech může být vydání na smrt. Judita, žena víry, to ví. Známe také konec příběhu – Bůh město zachraňuje.

Drazí bratři a sestry, nekladme nikdy Bohu podmínky a dovolme naději, aby překonala naše obavy. Důvěřovat Bohu znamená vstoupit do jeho úmyslů bez jakýchkoli nároků a zároveň přijmout skutečnost, že Boží záchrana a pomoc k nám mohou dospět jinak, než bychom očekávali. Prosíme Pána o život, zdraví, lásku a štěstí – to vše je správné, avšak za vědomí, že Bůh dokáže vyzískat život také ze smrti, že rovněž v bolesti lze zakusit pokoj a že i v samotě může spočívat vyrovnanost a v pláči blaženost. Nemůžeme Boha poučovat, co by měl dělat a čeho bychom měli zapotřebí. Ví to lépe než my a máme Mu důvěřovat, protože naše cesty nejsou Jeho cestami a Jeho smýšlení není naše.

Cesta, kterou nám ukazuje Judita, je cestou naděje, pokojného očekávání, modlitby a poslušnosti. Je to cesta naděje. Předpokládá, že vykonáme vše, co je v našich silách, aniž bychom se lehce vzdávali, nýbrž za stálého setrvání v Boží vůli. Víme totiž, že Judita se nejprve silně modlila, pak dlouze mluvila ke svému lidu a potom odvážně odešla, snažila se přiblížit k veliteli nepřátelského vojska a nakonec mu zdárně usekla hlavu. Byla statečná ve víře i skutcích. Judita měla svůj plán, úspěšně ho uskutečnila a dovedla svůj lid k vítězství, ovšem za trvalého postoje víry, ve kterém člověk přijímá z Boží ruky vše a je si jist její dobrotou.

Žena plná víry a odvahy tak opětovně dodává svému lidu sílu ve smrtelném nebezpečí a vyvádí jej na cestu naděje, kterou naznačuje také nám. Pokud se trochu zamyslíme, uvědomíme si, kolikrát jsme zaslechli moudrá a statečná slova z úst prostých lidí, prostých žen, které – aniž bych je znevažoval – mohou člověku připadat nevědomé...Z jejich úst ale vycházejí slova Boží moudrosti. Myslím na slova některých stařenek, babiček, které kolikrát dovedou říci správné slovo, slovo naděje, protože mají životní zkušenost, mnoho vytrpěly, svěřily se Bohu a dostaly od Pána dar, aby nám pomáhaly nadějeplnou radou. Pokud se vydáme cestami naděje, bude pro nás radostí a velikonočním světlem, jestliže se Pánu svěříme slovy: „Otče, chceš-li, odejmi ode mě tento kalich, avšak ne má vůle ať se stane, ale tvá.“ (Lk 22,42) Toto je modlitba tryskající z moudrosti, důvěry a naděje.

(8. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 25.1.2017)

12. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Přilba naděje

V minulých katechezích jsme se začali věnovat tématu naděje a v této perspektivě jsme četli stránky Starého zákona. Nyní chceme poukázat na mimořádnou důležitost, kterou nabývá tato ctnost v Novém zákoně, když se setká s novostí, kterou představuje Ježíš Kristus a velikonoční událost: křesťanskou naději. My křesťané jsme muži a ženy naděje.

Vyplývá to zřetelně již z nejranějšího psaného textu, totiž z prvního listu svatého Pavla Soluňanům. Z úryvku, který jsme slyšeli, je možné vnímat veškerou svěžest a krásu prvotní křesťanské zvěsti. Soluňská obec je mladá a teprve nedávno založená; navzdory těžkostem a četným zkouškám je však zakořeněna ve víře a s nadšením a radostí slaví vzkříšení Pána Ježíše. Apoštol se tedy spolu se všemi srdečně raduje, neboť ti, kdo se o Velikonocích zrodili, jsou v síle plného společenství s Kristem opravdu „synové světla a synové dne“ (1Sol 5,5).

Pavel píše soluňské obci těsně poté, co vznikla, když od Kristovy Paschy uplynulo teprve několik let. Proto se Apoštol snaží objasnit všechny účinky a důsledky, které tato rozhodující a jedinečná událost – zmrtvýchvstání Páně – má pro dějiny a život každého, zejména těžkost, kterou pro tuto obec nebylo ani tak uznání, že Ježíš vstal z mrtvých – to všichni věřili – nýbrž víra ve vzkříšení mrtvých. Ano, Ježíš je vzkříšen, avšak věřit, že budou vzkříšeni mrtví, to působilo těžkost. V této souvislosti se tento list jeví velice aktuálním. Pokaždé, když se ocitneme tváří v tvář smrti své nebo někoho drahého, cítíme, že naše víra je vystavena zkoušce. Vystupují všechny naše pochybnosti, veškerá naše křehkost, a ptáme se: „Opravdu bude po smrti život? Budu moci ještě jednou vidět a obejmout ty, které jsem miloval?“ Před pár dny mi při audienci položila jedna paní otázku, kterou vyjádřila tuto pochybnost: „Setkám se s našimi?“ Také v nynější době máme zapotřebí vrátit se ke kořenům a základům svojí víry, abychom si uvědomili, co pro nás učinil Bůh v Ježíši Kristu a čím je naše smrt. Všichni máme trochu strach z této nejistoty smrti. Vybavuje se mi v paměti jeden starší, dobrý člověk, který říkával: „Nemám strach ze smrti, ale trochu se bojím, že uvidím, jak přichází.“ Z toho měl strach.

Pavel vzhledem k obavám a rozpakům vyskytujícím se v této obci vybízí, aby se všichni, zvláště ve zkouškách a těžkostech svého života, jako by oděli „přilbou naděje ve spásu“. Taková je křesťanská naděje. Když se mluví o naději, můžeme být nakloněni rozumět jí podle běžného chápání, tedy jako vztahu k něčemu krásnému, co si přejeme, ale co se může uskutečnit či nikoli. Mít naději znamená toužit po tomto uskutečnění. Říká se například: „Doufám, že zítra bude hezké počasí!“ Víme však, že na druhý den se počasí může pokazit. Křesťanská naděje není taková. Křesťanská naděje je očekávání něčeho, co již bylo uskutečněno; tedy jako dveře,

které tam jsou a já doufám, že k nim dojdou. Co mám dělat? Kráčet k těmto dveřím! Jsem si jist, že ke dveřím dojdou. Taková je křesťanská naděje, totiž mít jistotu, že jsem na cestě k něčemu, co existuje, a nikoli něčemu, o čem si přeji, aby existovalo. Toto je křesťanská naděje, totiž očekávání toho, co již bylo uskutečněno a jistě se pro každého z nás uskuteční. Také naše vzkříšení – i našich drahých zesnulých – proto není něčím, co může nebo nemusí nastat, nýbrž jistou skutečností, zakořeněnou v události Kristova vzkříšení. Doufat tudíž znamená naučit se žít v očekávání. Naučit se žít v očekávání a najít život. Když žena zjistí, že je těhotná, učí se den po dni žít v očekávání, že pohlédne do očí dítěti, které přijde. Z tohoto lidského očekávání se máme učit žít v očekávání, že uvidíme Pána a setkáme se s Pánem. Není to snadné, ale učíme se žít v očekávání. Mít naději předpokládá mít pokorné srdce, chudé srdce. Pouze chudý umí čekat. Kdo už je naplněn sebou a svým majetkem, nedovede svoji důvěru vkládat v nic jiného než v sebe sama.

Svatý Pavel píše: „Ježíš Kristus za nás zemřel, abychom my žili spojeni s ním, ať už živí, nebo mrtví.“ (1Sol 5,10) Tato slova vždycky přinášejí velkou útěchu a pokoj. Jsme tedy vybízeni modlit se i za naše drahé, kteří nás již opustili, aby žili v Kristu a měli plné společenství s námi. Jeden výraz svatého Pavla se mého srdce silně dotýká a naplňuje mne jistotou naděje. Je také určen Soluňanům a říká: „A pak už budeme s Pánem navždycky.“ (1Sol 4,17) To je krásné, všechno přejde a po smrti budeme navždy s Pánem. Je to naprostá jistota naděje. Tatáž, kterou mnohem dříve vyznal Job: „Já vím, že můj Vykupitel žije... Uvidím ho já, a ne jiný, mé oči ho uvidí.“ (Job 19,25.27) A pak už budeme s Pánem navždycky. Věříte tomu? Ptám se vás: věříte tomu? Posilněme se trochu a společně třikrát řekněme: A pak už budeme s Pánem navždycky. A setkáme se tam s Pánem.

(9. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 1.2.2017)

13. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Naděje je zdrojem vzájemné útěchy a pokoje

Minulou středu jsme viděli, jak svatý Pavel v prvním listě Soluňanům vybízí k uchování naděje ve vzkříšení (srv. *1Sol 5,4–11*) krásným výrazem: „Budeme s Pánem navždycky.“ (*1Sol 4,17*) V tomtéž kontextu apoštol ukazuje, že křesťanská naděje nemá pouze osobní, individuální rozměr, nýbrž také komunitní, církevní. Všichni doufáme, všichni máme naději, i jako obec.

Proto zahrnuje Pavel do svého pohledu ihned všechny složky křesťanské obce a žádá, aby se za sebe navzájem modlili, byli si vzájemně oporou a vzájemně si pomáhali, avšak nejenom v různých potřebách každodenního života, nýbrž vzájemnou pomocí k naději, tedy podporou v naději. Nikoli náhodou začíná zmínkou o těch, kterým byla svěřena odpovědnost a pastorační vedení. Ti jsou jako první povoláni k tomu, aby živil naději, a to nikoli proto, že by byli lepší než druzí, nýbrž v síle božského poslání, které zcela přesahuje jejich síly. Z tohoto důvodu nejvíce potřebují respekt, porozumění a shovívavou podporu všech.

Potom je pozornost kladena na bratry, kterým nejvíce hrozí, že ztratí naději a upadnou do zoufalství. Stále máme zprávy o lidech, kteří upadají od zoufalství a dopouštějí se špatností. Zoufalství je přivádí k mnoha špatnostem. Týká se to malomyslných, slabých, těch, kdo jsou zdrceni tíhou života i svými vinami a už se nedokáží pozvednout. V těchto případech je zapotřebí, aby byla blízkost a vřelost církve ještě intenzivnější a laskavější. Musí přijmout vznešenou formu soucitu, což neznamená mít soustrast. Soucítit znamená trpět spolu s druhým, cítit bolest s druhým, sblížit se s trpícím, a to slovem či pohlazením, které vychází ze srdce. Toto je soucit s tím, kdo potřebuje podporu a útěchu. To je to nejdůležitější: křesťanská naděje se nemůže obejít bez ryzí dobročinné lásky.

Sám apoštol národů v listě Římanům prohlašuje se srdcem na dlani: „My *silní* – kteří máme víru, naději anebo na nás nedoléhají těžkosti – jsme povinni snášet slabosti těch, kdo *silní* nejsou, a nemít zalíbení v sobě.“ (*Řím 15,1*) Nést slabosti druhých. Toto svědectví nezůstává uzavřeno uvnitř křesťanské obce a rozeznává se v celé své síle také navenek, v sociální a občanské dimenzi jako výzva, abychom nevytvářeli zdi, nýbrž mosty, neopláceli zlým za zlé, nýbrž přemáhali zlo dobrem, urážku odpuštěním – křesťan nikdy nesmí říci „to mi zaplatíš!“ nikdy, protože to není křesťanské, urážka se přemáhá odpuštěním – životem v pokoji se všemi. Toto je církev! A toto působí křesťanská naděje, když má mocné a zároveň citlivé rysy lásky. Láska je mocná a citlivá. Krásná! Z toho je zřejmé, že naději si nelze osvojit osamoceně. Nikdo si neosvojí naději osamoceně. To nelze. Naděje ke své výživě nezbytně potřebuje „tělo“, jehož různé údy se vzájemně podporují a oživují.

To tedy znamená, že máme-li naději, pak proto, že nás mnozí naši bratři a sestry naučili doufat a uvedli v život naši naději. A mezi ně patří maličcí, chudí, prostí a marginalizovaní. Ano, protože ten, kdo se uzavírá do svého blahobytu, nezná naději a doufá pouze ve svůj blahobyt, což není naděje, nýbrž relativní bezpečí. Naději nezná ten, kdo se uzavírá do vlastního uspokojení a kdo se vždycky domnívá, že je v pořádku... Naději mají naopak ti, kdo denně prožívají zkoušku, nejistotu i svá omezení. Tito naši bratři nám dávají to nejkrásnější a nejsilnější svědectví, protože pevně setrvávají v důvěře k Pánu, uvědomují si, že nad smutkem, tísni a nevyhnutelností smrti bude mít poslední slovo On a bude to slovo milosrdenství, života a pokoje. Kdo má naději, doufá, že jednoho dne uslyší slova: „Pojď ke mně, bratře, pojď ke mně, sestro, na celou věčnost.“

Drazí přátelé, jak jsme řekli, přirozeným příbytkem naděje je solidární „tělo“, v případě křesťanské naděje je tímto tělem církev, zatímco živoucím dechem a duší této naděje je Duch Svatý. Bez Ducha Svatého neexistuje naděje. Proto nás apoštol Pavel v závěru vybízí, abychom neustále vzývali Ducha Svatého. Není-li snadné věřit, pak je tím méně snadné doufat. Obtížnější je doufat než věřit; obtížnější. Přebývá-li však Duch Svatý v našich srdcích, dá nám pochopit, že se nemáme obávat, Pán je blízko a stará se o nás. On z našich komunit vytváří ustavičnými Letnicemi živá znamení naděje pro celou lidskou rodinu.

(10. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 8.2.2017)

14. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Naděje neklame

Od malička nás učili, že není hezké se vychloubat. V mé vlasti jsou ti, kdo se chlubí, nazýváni „pávi“. A je to správné, protože chlubit se tím, co jsem nebo mám, prozrazuje kromě určité pýchy také nedostatek respektu vůči druhým, zvláště těm, kteří jsou ve srovnání s námi znevýhodněni. V tomto úryvku z listu Římanům však apoštol Pavel překvapuje, když nás nejméně dvakrát vybízí, abychom se chlubili. Čím se tedy máme chlubit? Pokud nás totiž ke chlubení vyzývá on, je správné se chlubit. Jak je možné to dělat, aniž bychom druhé uráželi anebo někoho vylučovali?

V prvním případě jsme vybízeni chlubit se milostí, kterou jsme proniknuti v Ježíši Kristu skrze víru. Pavel nám chce vysvětlit, že naučíme-li se chápat každou věc ve světle Ducha Svatého, zjistíme, že všechno je milost! Všechno je dar! Jsme-li totiž pozorní, pak nahlédneme, že v dějinách i v našem životě nejsme činní pouze my, nýbrž především Bůh. On je absolutním protagonistou, který každou věc tvoří jako dar lásky, spřádá tkanivo svého plánu spásy a uskutečňuje ho kvůli nám prostřednictvím svého Syna Ježíše. Po nás je žádáno, abychom to všechno uznali, s vděčností přijali a učinili důvodem chvály, dobrořečení a velké radosti. Počináme-li si tak, jsme v pokoji s Bohem a zakoušíme svobodu. A tento pokoj se pak šíří do všech oblastí a vztahů našeho života: jsme v pokoji se sebou, v rodině, ve svém společenství, v práci a s lidmi, které denně na svojí cestě potkáváme.

Pavel nás však vybízí, abychom se chlubili i souženími. Není snadné to chápat. Případá nám to nejtěžší a může se nám zdát, že to nemá co do činění s právě popsaným pokojem. Je to však jeho nejvíce autentický a pravý předpoklad. Pokoj, který nám nabízí a zaručuje Pán, totiž nemá být vnímán jako absence starostí, zklamání, nedostatků a utrpení. Kdyby tomu tak bylo, pak v případě, že bychom dosáhli pokoje, brzy by se taková chvíle skončila a nevyhnutelně bychom se ocitli v neútěše. Pokoj, který pramení z víry, je však darem. Je to milost prožitku, že nás Bůh má rád, je nám stále po boku a nenechává nás v našem životě samotné ani na okamžik. Proto, jak praví apoštol, soužení plodí vytrvalost, neboť víme, že v nejtěžších a nejvíce zdrcujících chvílích, je milosrdenství a dobrota Pánova větší než cokoli a nic nás nemůže vytrhnout z Jeho rukou a ze společenství s Ním.

Proto je tedy křesťanská naděje pevná, proto neklame. Nikdy neklame. Naděje neklame. Není založena na tom, co můžeme udělat nebo být, ba ani na tom, v co můžeme věřit. Její základ, tedy základ křesťanské naděje je nejměrnější a nejjistější, jaký může být, totiž láska, kterou Bůh sám chová ke každému z nás. Je snadné říci: Bůh nás miluje. Všichni to říkáme. Ale zamyslete se trochu. Každý z nás je schopen říci, že si je jistý tím, že jej Bůh má rád? Není to tak snadné říci. Ale je to pravda. Je to dobré cvičení říkat si: Bůh mne miluje. To je kořen naší jistoty, kořen naděje. A

Pán do našich srdcí vlil hojnost Ducha, kterým je Boží láska, jakožto tvůrce a záruku právě proto, aby v nás mohl živit víru a uchovávat při životě tuto naději. Jistota je, že Bůh mne miluje. „I v této ohavné chvíli?“ – Bůh mne miluje. – „I mne, který jsem se dopustil této ohavnosti či špatnosti?“ – Bůh mne miluje. Tuto jistotu nám nevezme nikdo. A je třeba si to opakovat jako modlitbu: Bůh mne miluje. Jsem si jist, že Bůh mne miluje. Jsem si jista, že Bůh mne miluje.

Nyní chápeme, proč nás apoštol Pavel vybízí, abychom se tím vším chlubili. Chlubím se Boží láskou, protože mne miluje Bůh. Naděje, která nám byla darována, nás neodděluje od druhých, ani nás nevede k tomu, abychom druhé hanobili nebo odsouvali stranou. Jde totiž o mimořádný dar, jehož „přívodem“ pro všechny jsme povoláni být v pokoře a jednoduchosti. Proto bude naší největší chloubou, že je naším Otcem Bůh, který nečiní rozdíly, nikoho nevyklučuje, nýbrž otevírá svůj dům všem lidem, počínaje těmi posledními a vzdálenými, abychom se jako Jeho děti učili vzájemně se těšit a podporovat. A nezapomeňte: naděje neklame.

(11. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 15.2.2017)

15. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

V naději poznáváme, že jsme všichni spaseni

Často jsme pokoušeni myslet si, že stvoření je náš majetek, vlastnictví, které můžeme libovolně sdírat, aniž bychom se za to museli komukoliv zodpovídat. V úryvku z listu Římanům (*Řím 8,22–26*), který jsme právě vyslechli, nám však apoštol Pavel připomíná, že tvorstvo je podivuhodný dar, který do našich rukou vložil Bůh, abychom s Ním mohli navázat vztah a rozpoznat ve stvoření stopu Jeho plánu lásky, na jehož uskutečňování jsme všichni povoláni den po dni spolupracovat.

Nechá-li se však člověk strhnout sobectvím, zničí nakonec i to nejkrásnější, co mu bylo svěřeno. Je tomu tak i se stvořením. Pomysleme na vodu, která je tak krásná a tolik důležitá, dává nám život, ve všem nám pomáhá, ale při těžbě surovin se kontaminuje a stvoření se poškozují. Je to jen příklad. Tragickou zkušeností hříchu jsme rozbili společenství s Bohem a přerušili původní společenství se vším, co nás obklopuje, uvedli jsme stvoření do zkázy, zotročili jej a podrobili svojí nicotnosti. Důsledek toho všeho máme denně dramaticky na očích. Rozbitím společenství s Bohem člověk ztrácí svou původní krásu a znetvořuje všechno, co má kolem sebe. Tam kde dříve všechno odkazovalo k Otci Stvořiteli a Jeho nekonečné lásce, nyní vnáší smutné a bezútěšné znamení lidské pýchy a nenasytnosti. Lidská pýcha vykořisťuje a ničí tvorstvo.

Pán nás však nenechává samotné a také v tomto bezútěšném rámci nám dává novou vyhlídku osvobození a všeobecné spásy. A na to s radostí poukazuje Pavel, když nás vybízí, abychom vnímali sténání celého tvorstva. Je to silný výraz: sténání celého tvorstva. Jsme-li vnímaví, skutečně kolem nás všechno sténá. Samotné tvorstvo i my lidé sténáme a Duch svatý vzdychá v nás, v našem srdci. Tyto vzdechy však nejsou neplodným a bezútěšným nářkem, nýbrž – jak upřesňuje Apoštol – sténáním rodičky, sténáním toho, kdo trpí, ale ví, že přichází na svět nový život. A v našem případě je tomu opravdu tak. Potýkáme se ještě s důsledky svého hříchu a všechno kolem nás dosud nese znamení našich námah, našich nedostatků a naší uzavřenosti. Současně však víme, že jsme byli zachráněni Pánem a je nám již dáno nahlížet a okoušet v sobě a v tom, co nás obklopuje, znamení Zmrtvýchvstání, Paschy, která je příčinou nového stvoření.

Takový je obsah naší naděje. Křesťan nežije mimo svět, umí rozpoznat ve svém životě a v tom, co jej obklopuje, znamení špatnosti, sobectví a hříchu. Je solidární s tím, kdo trpí, kdo pláče, kdo je odsouván stranou a kdo zakouší beznadějí... Křesťan se však zároveň naučil dívat se na to všechno očima Paschy, očima Zmrtvýchvstalého Krista. Ví tedy, že prožíváme čas očekávání, čas horoucí touhy, která přesahuje přítomnost, čas naplňování. V naději víme, že Pán chce svým

milosrdenstvím jednou provždy zahojit raněná a zdrcená srdce a všechno, co člověk svou bezbožností pošlapal. Tímto způsobem Pán obrodí nový svět a nové lidstvo smířené v Jeho lásce jednou provždy.

Kolikrát jenom jsme my křesťané pokoušeni zklamáním, pesimismem... Někdy podléháme zbytečnému nářku anebo se ocitneme beze slov a ani nevíme, oč se máme vlastně modlit a v co doufat... Opět nám však přichází na pomoc Duch svatý, dech naší naděje, který oživuje sténání i očekávání našeho srdce. Duch vidí za negativní zdání přítomnosti a už nyní nám zjevuje nová nebesa a novou zemi, které pro lidstvo připravuje Pán.

(12. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 22.2.2017)

16. neděle v mezidobí

O křesťanské naději V naději se radujte

Dobře víme, že velké přikázání, které nám Pán zanechal, je přikázání lásky – máme milovat Boha celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí a milovat svého bližního jako sám sebe (srv. *Mt 22,37–39*). Jsme tedy povoláni k lásce. Je to naše nejvyšší povolání, povolání v pravém slova smyslu, k němuž se váže také radost křesťanské naděje. Kdo miluje, raduje se v naději, že dojde k veliké lásce, kterou je Pán, a setká se s ní.

Apoštol Pavel nás v úryvku z listu Římanům, který jsme právě vyslechli, varuje před rizikem pokrytectví, do kterého může naše láska upadnout. Musíme se proto ptát, kdy nastává takovéto pokrytectví? A jak si můžeme být jisti, že naše láska je ryzí, že se při jejím prokazování nepřetvařujeme anebo že to není láska jako z televizního seriálu, nýbrž je silná a upřímná?

Pokrytectví se může vkrást všude, včetně našeho způsobu prokazování lásky. Stává se to tehdy, když je naše láska zainteresovaná, vyvolaná osobními zájmy, když vykonáváme zdánlivě obětavou službu lásky jenom proto, abychom poukázali sami na sebe, anebo pocítili zadostiučinění z toho, jak jsme šikovní. Dále tehdy, když se zaměřujeme na vnějškově viditelné činy, abychom vystavili na odiv svou inteligenci a schopnosti. Za tím vším se skrývá klamná a pomýlená myšlenka, podle které milujeme, protože jsme dobří, jako by snad láska byla lidským výtvorem, dílem našeho srdce. Láska je však především milost, dar. Schopnost milovat je Božím darem, o který máme prosit. A Bůh nás jím rád obdaří, pokud o něj žádáme. Láska je milost – nespočívá v tom, aby vyšlo najevo to, co jsme, nýbrž to, co nám Pán dává a co my svobodně přijímáme. Lásku nelze vyjádřit v setkání s druhým člověkem, jestliže se předtím nezrodila ze setkání s tichou a milosrdnou Ježíšovou tváří.

Svatý Pavel nás vyzývá, abychom uznali vlastní hříšnost a také skutečnost, že i naše láska je poznamenána hříchem. Zároveň se však stává nositelem nové zprávy, zprávy o naději. Pán před námi otevírá osvobozující cestu spásy. Je to možnost, abychom také my prožívali velké přikázání lásky a stávali se nástroji Boží lásky. Děje se to, když dovolíme zmrtvýchvstalému Kristu, aby uzdravil a obnovil naše srdce. Vzkříšený Pán, který žije v našem středu, žije mezi námi, může vyléčit naše srdce a učiní to, pokud o to požádáme. Právě On nám totiž umožňuje, abychom navzdory své nepatrnosti a ubohosti zakoušeli Otcův soucit a oslavovali zázraky jeho lásky. Takto je tedy pochopitelné, že vše, co můžeme prožívat a konat pro bratry, není než odpovědí na to, co Bůh učinil a nadále činí pro nás. Dokonce Bůh sám, který poté, co obydlel naše srdce a život, je trvalou službou nablízku všem

lidem, které denně potkáváme na své pouti, počínaje těmi posledními a nejpotřebnějšími, ve kterých se hlavně rozpoznává.

Apoštol Pavel nás proto svými slovy nemíní kárat, nýbrž spíše povzbudit a oživit v nás naději. Všichni totiž zakoušíme, že přikázání lásky nežijeme naplno anebo tak, jak bychom měli. Avšak již to je milost, protože chápeme, že sami od sebe nejsme schopni opravdově milovat – potřebujeme, aby Pán trvale obnovoval dar lásky v našich srdcích, skrze prožitek jeho nekonečného milosrdenství. A tak se stane, že opětovně doceníme vše nepatrné, prosté a běžné, budeme si znovu vážit veškerých každodenních drobností a budeme schopni druhé lidi milovat tak, jak je miluje Bůh. Budeme si přát jejich dobro, které spočívá v jejich posvěcení a přátelství s Bohem. Bude nás těšit, když budeme moci přistoupit ke všem chudým a pokorným lidem tak, jak to s každým z nás činí Ježíš, když se od něj vzdálíme, když budeme poklekat k bratrům tak, jako On, milosrdný Samaritán, se sklání nad každým z nás ve svém slitování a odpuštění.

Drazí bratři, apoštol Pavel nám zde připomíná tajemství, jak se – řečeno jeho slovy – „radovat v naději“ (*Řím 12,12*). Tato radost v naději pochází z vědomí, že za všech okolností, i za těch největších protivenství a našich vlastních ztroskotání, Boží láska neselhává. A proto se srdcem, které navštívila a obývá Boží milost a věrnost, žijme radostnou nadějí, že můžeme svým málem v bratrech splatit to mnohé, co denně dostáváme od Boha.

(14. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 15.3.2017)

17. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Křesťanská naděje se zakládá na Slovu

Již několik týdnů nám apoštol Pavel pomáhá k lepšímu pochopení křesťanské naděje. Řekli jsme si, že tato naděje není pouhý optimismus, nýbrž něco jiného. Apoštol nám pomáhá, abychom to pochopili, a dnes naději klade vedle dvou postojů, které jsou navýsost důležité pro náš život a víru. Jsou to vytrvalost a povzbuzení (srv. *Řím 15,4.5*). V úryvku z listu Římanům se o nich mluví dvakrát – nejprve odkazují k Písmu a poté k samému Bohu. V čem spočívá jejich hlubší, pravý význam? A jak tyto dva postoje – vytrvalost a povzbuzení – vnášejí světlo do křesťanské naděje?

Vytrvalost bychom mohli definovat jako trpělivost – schopnost snášet, nést na svých bedrech tíži a zůstat věrní, i když se nám zdá těžká a nesnesitelná a pokouší se o nás negativní soudy a vůle zanechat všeho a všech. Zatímco povzbuzení (italském překladu útěcha) je milost, díky které dokážeme v každé situaci, včetně těch nejvíce poznamenaných zklamáním a utrpením, zachytit přítomnost Boha a jeho slitovné působení. Svatý Pavel nám připomíná, že vytrvalost a povzbuzení lze čerpat zejména z Písma. Boží slovo nás totiž v prvé řadě přivádí k tomu, abychom obrátili zrak k Ježíši, lépe Jej poznávali a připodobňovali se Mu až do té míry, že se Mu stále více budeme podobat. Na druhém místě nám Slovo zjevuje, že Bůh je skutečně „zdrojem vytrvalosti a povzbuzení“ (*Řím 15,5*) a že stále zůstává věrný své lásce k nám. Je vytrvalý v lásce k nám a nikdy se mu neomrzí. Je vytrvalý, neustále nás miluje a také o nás pečuje. Zakrývá naše rány svým dobrotivým a milosrdným pohlazením a utěšuje nás. A také v tom nikdy neochabuje.

Z tohoto úhlu pohledu také můžeme porozumět počátečnímu tvrzení apoštola Pavla, který říká: „My *silní* jsme povinni snášet slabosti těch, kdo *silní* nejsou, a ne libovat si sami v sobě“ (*Řím 15,1*). Tento výraz „my *silní*“ by se mohl jevit domýšlivě, avšak v logice evangelia víme, že tomu tak není. Naopak, má zcela protikladný význam, protože naše síla nepochází od nás, nýbrž od Pána. Kdo ve svém životě zakouší věrnou Boží lásku a jeho útěchu je schopen, či dokonce má povinnost stát nablízku slabším bratrům a brát na sebe jejich slabost. Pokud žijeme v Pánově blízkosti, dostaneme potřebnou sílu k blízkosti nejslabším a nejpotřebnějším lidem, k jejich povzbuzení a dodání sil. To je pravý význam onoho apoštolova tvrzení. Svou sílu můžeme projevit, aniž bychom si libovali sami v sobě, nýbrž jednoduše tak, že sami sebe považujeme za prostředníky Pánových darů, kteří se stávají konkrétními „rozsévači naděje“. Právě toto po nás Pán žádá – abychom v oné síle a schopnosti povzbudit rozsévají naději, což je dnes velmi potřebné, byť to není jednoduché...

Plodem takového životního stylu není společenství, složené z lidí první a druhé kategorie – tedy silných a slabých. Výsledkem, jak říká svatý Pavel, má být „život v souladu, podle vůle Ježíše Krista“ (Řím 15,5). Boží slovo sytí naději, která se konkrétně projevuje ve sdílení a vzájemné službě. Neboť také člověk, který je „silný“, dříve nebo později zakusí slabost a bude potřebovat povzbuzení ze strany druhých, a opačně také ve slabosti lze stále obdarovat úsměvem anebo podat ruku bratrovi v nesnázích. Takovému společenství pak „jednomyslně a jako jedněmi ústy oslavuje Boha“ (Řím 15,6). To vše je možné pouze tehdy, pokud se středem stává Kristus a jeho Slovo, protože On je „silný“, dodává nám sílu, trpělivost, naději a útěchu. On je „silný bratr“, který o každého z nás pečuje. Všichni totiž potřebujeme, aby si nás Dobrý Pastýř naložil na ramena a zahalil nás svým laskavým a ohleduplným pohledem.

Drazí přátelé, nikdy Bohu dostatečně nepoděkujeme za dar jeho Slova, které se zpřítomňuje v Písmu. V něm se Otec našeho Pána, Ježíše Krista, zjevuje jako „Bůh vytrvalosti a povzbuzení“. A právě v něm si uvědomujeme, že naše naděje se nezakládá na vlastních silách a schopnostech, nýbrž na Boží podpoře a věrnosti jeho lásky, tedy na Boží síle a útěše.

(15. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 22.3.2017)

18. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Doufat proti vši naději

Úryvek z listu svatého Pavla Římanům, který jsme právě vyslechli, nás mocně obdarovává. V Abrahamovi jsme zvyklí uznávat svého otce ve víře. Apoštol nám dnes dává pochopit, že Abraham je nám otcem v naději, nikoli jen otcem ve víře, nýbrž otcem v naději. A to proto, že v jeho životním příběhu můžeme již zahlédnout zvěst Vzkříšení, nového života, který přemáhá zlo i samu smrt.

Text říká, že Abraham uvěřil v Boha, „který oživuje mrtvé a volá k bytí to, co není“ (Řím 4,17), a upřesňuje: „A třeba pozoroval, že jeho tělo je už neplodné a že je neplodné i Sářino lůno, přece jeho víra nezeslábla“ (Řím 4,19). Toto je zkušenost, kterou jsme povoláni prožít také my. Bůh, který se zjevuje Abrahamovi, je Bohem, který zachraňuje, Bohem, který dává vyjít ze zoufalství a smrti, Bohem, který volá k životu. V Abrahamově životě se všechno stává chválou Boha, který osvobozuje a oživuje, všechno se stává proroctvím, a to pro nás, kteří nyní známe a slavíme naplnění toho všeho ve Velikonočním tajemství. Bůh totiž „vzkřísil z mrtvých Ježíše“ (Řím 4,24), abychom v Něm také my mohli přejít ze smrti do života. Abraham tedy opravdu může být nazýván „otcem mnoha národů“, neboť září jako zvěst nového lidstva – nás, kteří jsme byli zachráněni Kristem z hříchu a smrti a uvedeni jednou pro vždy do náruče Boží lásky.

Pavel nám v tomto bodě pomáhá zaměřit se na těsné spojení mezi vírou a nadějí. Říká totiž o Abrahamovi, že „ačkoli už nebylo naděje, on přece doufal a uvěřil“ (Řím 4,18). Naše naděje nestojí na lidských úsudcích, prognózách a ubezpečení; ukazuje se tam, kde už není naděje, kde už není v co doufat, právě jako tomu bylo u Abrahama tváří v tvář svojí blížící se smrti a neplodnosti svojí manželky Sáry. Blížili se ke svému konci, nemohli již mít děti, a v této situaci Abraham uvěřil a doufal proti vši naději. A to je velké! Velká naděje má kořeny ve víře a právě proto je schopna překročit každou naději. Ano, nezakládá se totiž na našem slovu, nýbrž na Božím Slovu. Také v tomto smyslu jsme tedy povoláni k následování příkladu Abrahama, který, třebaže stál před zřejmou realitou blížící se smrti, důvěřuje Bohu, neboť „byl pevně přesvědčen, že Bůh má dost moci, aby splnil, když něco slíbí“ (Řím 4,21). Rád bych se vás zeptal: jsme o tom my všichni přesvědčeni? Jsme přesvědčeni, že Bůh nás má rád a že vše, co nám slíbil, je ochoten splnit? Někdo možná řekne: „Ale otče, kolik nás to bude stát?“ Je pouze jediná cena: otevřít srdce. Otevřete svá srdce a Boží síla vás povede vpřed, učiní divy a naučí vás, co je naděje. Toto je jediná cena: otevřít srdce víře a On učiní to zbývající.

Toto je paradox a současně nejsilnější a nejvznešenější prvek naší naděje! Naděje, založené na příslibu, který se z lidského hlediska jeví nejistým a nepředvídatelným,

ale nepomine ani tváří v tvář smrti, neboť jej dává Bůh, který křísí z mrtvých a oživuje.

Drazí bratři a sestry, prosme dnes Pána o milost, abychom si jakožto praví Abrahamovi synové nadále zakládali netoliko na svých jistotách a svých schopnostech, nýbrž na naději, která pramení z Božího příslibu. Když Bůh dává slib, splní, co slíbil. Nikdy svoje slovo neporuší. Potom se našemu životu dostane nového světla, vědomí, že Ten, který vzkřísil svého Syna, vzkřísí také nás a sjednotí nás se sebou a se všemi našimi bratry ve víře. My všichni věříme. Všichni, kteří jsme dnes na tomto náměstí, chválíme Pána, zpíváme Otčenáš a přijmeme požehnání... Ale to vše pomine. Je to však také příslib naděje. Máme-li dnes otevřené srdce, ujišťuji vás, že se všichni setkáme na nebeském náměstí, které navěky a nikdy nepomine. Toto je Boží příslib a toto je naše naděje, pokud otevřeme svoje srdce.

(16. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 29.3.2017)

19. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Podávat důvody naší naděje

První list apoštola Petra má v sobě mimořádný náboj! K jeho pochopení je třeba číst jej i dvakrát, třikrát. Je s to poskytovat obrovskou útěchu a pokoj, poněvadž dává pocítit, že Pán je nám stále nablízku a nikdy nás neopouští, zejména v těch nejdělitelnějších a nejobtížnějších okolnostech našeho života. Co je však „tajemstvím“ tohoto listu a zvláště toho úryvku, který jsme právě vyslechli (srv. *1Petr* 3, 8–9.14–15)? Tak zní otázka. Víím, že si dnes vezmete Nový zákon, najdete si první Petrův list a velice pozvolna si jej přečtete, abyste toto tajemství a sílu poznali. V čem tedy čem spočívá?

1. Tajemství spočívá v tom, že kořeny tohoto textu jsou zapuštěny přímo ve Velikonocích, v jádru tajemství, které se chystáme slavit a které nám umožní vnímat plnost světla a radosti, pramenící z Kristovy smrti a zmrtvýchvstání. Kristus opravdu vstal z mrtvých, což je krásný pozdrav, který si můžeme vyměňovat v den Velikonoc: „Kristus vstal z mrtvých!“ jako to činí mnohé národy, připomínat si, že Kristus je vzkříšen, žije mezi námi a přebývá v každém z nás. Proto nás svatý Petr důrazně vybízí, abychom ve svém srdci chovali ke Kristu posvátnou úctu (srv. *1Petr* 3,15). Tam si Pán učinil příbytek ve chvíli našeho křtu a odtud nás a náš život dále obnovuje, naplňuje nás svojí láskou a plností Ducha. Proto nás apoštol vybízí, abychom byli připraveni podávat důvody svojí naděje (srv. *1Petr* 3,16): naše naděje není nějaký pojem, není to pocit, není to mobil, není to spousta majetku! Naší nadějí je Osoba, je to Pán Ježíš, jehož živou přítomnost rozpoznáváme v sobě a svých bratřích, protože Kristus vstal z mrtvých. Slovanské národy se během Velikonoc namísto oslovení „dobrý den“ zdraví *Christos voskrese!* – Kristus vstal z mrtvých!

2. Chápeme tedy, že tuto naději netřeba zdůvodňovat ani tak na teoretické rovině, tedy slovy, nýbrž především svědectvím života a to jak uvnitř křesťanské obce, tak navenek. Pokud Kristus vstal z mrtvých a přebývá mezi námi, v našem srdci, pak Mu musíme také umožnit, aby byl vidět, neskrývat Jej v sobě, ale nechat Jej, aby v nás působil. To znamená, že Pán Ježíš se musí stále více stávat naším vzorem, vzorem života a že se máme učit jednat tak, jako jednal On. Dělat to, co dělal Ježíš. Naděje, která v nás přebývá, tudíž nemůže zůstat skryta v nás, v našem srdci – taková naděje by byla chabá, kdyby neměla odvahu vyjít ven a dát se spatřit. Naše naděje, jak vysvítá z 33. žalmu, citovaného Petrem, musí nutně sálat ven a mít ve vztahu k bližnímu vytríbenou a nezaměnitelnou formu jemnocitu, úcty a laskavosti, ba dokonce odpuštění vůči tomu, kdo nám působí zlo. Člověk, který nemá naději, nedovede odpustit, není s to poskytovat a mít útěchu z odpuštění. Ano, protože takto jednal Ježíš a nadále tak jedná skrze ty, kdo Mu dávají prostor ve svém srdci

a životě, vědomi si toho, že zlo se nepřemáhá zlem, nýbrž pokorou, milosrdenstvím a mírností. Mafiáni si myslí, že zlo je možné přemoci zlem, a proto se mstí a dopouštějí se mnoha věcí, o kterých všichni víme. Neznají totiž, co je to pokora, milosrdenství a mírnost. Proč? Protože mafiáni nemají naději. Přemýšlejte o tom.

3. Proto svatý Petr prohlašuje, že „je lépe, abyste snášeli utrpení za to, že jednáte dobře, než za to, že jste udělali něco špatného“ (*1Petr 3,17*). Neznamená to, že je dobré trpět, ale trpíme-li kvůli dobru, jsme ve společenství s Pánem, který trpěl a byl ukřižován pro naši spásu. Když tedy také my v méně či více závažných životních situacích snášíme utrpení kvůli dobru, jako bychom kolem sebe rozsávali semena vzkříšení, semena života a umožňovali světlu Paschy, aby zářilo v temnotách. Proto nás apoštol vybízí, abychom vždycky odpovídali „přáním dobrého“ (srv. *1Petr 3,9*). Dobrořečení není formalita, není to jen znamení zdvořilosti, nýbrž velký dar, který jsme jako první přijali a který můžeme sdílet s bratry. Je to zvěst Boží lásky, bezmezná láska, která se nevyčerpá, nikdy nepomine a je pravým základem naší naděje.

Drazí přátelé, pochopme také, proč nám apoštol Petr říká, že jsme „blažení“, když musíme trpět pro spravedlnost (srv. *1Petr 3,13*). Není to jenom z morálního či asketického důvodu, nýbrž proto, že kdykoli staneme mezi posledními a marginalizovanými anebo když na zlo neodpovíme zlem, nýbrž nemstíme se a odpouštíme, promíjíme a dobrořečíme, pokaždé když takto jednáme, záříme jako živá a skvoucí znamení naděje, stáváme se tak nástroji útěchy a pokoje, podle Božího srdce. Pokračujme tedy s jemnocitem, mírností a laskavostí, prokazujme dobro i těm, kdo nás nemají rádi anebo nám škodí. Jen tak dál!

(17. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 5.4.2017)

20. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Naděje tohoto světa a naděje Kříže

Při Ježíšově vjezdu do Jeruzaléma uprostřed oslavných aklamací učedníků a velkého zástupu lidí vkládali do Ježíše mnoho nadějí. Mnozí od Něho očekávali zázraky a velká znamení, projevy moci a dokonce osvobození od nepřátelských okupantů. Koho z nich by napadlo, že Ježíš bude krátce na to naopak ponížen, odsouzen a usmrčen na kříži? Pozemské naděje oněch lidí se tváří v tvář kříži zhroutily. My však věříme, že právě v Ukřižovaném byla obnovena naše naděje. Pozemské naděje se tváří v tvář kříži hroutí, ale rodí se nová naděje, která potrvá navždy. Naděje, která se rodí z kříže, je jiná. Liší se od těch, které se hroutí, od nadějí tohoto světa. O jakou naději však jde? Jaká naděje se rodí z kříže?

Mohou nám to pomoci pochopit slova, která Ježíš pronesl po svém vjezdu do Jeruzaléma: „Jestliže pšeničné zrnko nepadne do země a neodumře, zůstane samo; odumře-li však, přinese hojný užitek.“ (*Jan 12,24*) Zkusme přemýšlet o zrnku či semínku, jež padlo do země. Zůstane-li uzavřeno v sobě, nestane se nic, ale pokud pukne a otevře se, vydá život, vzklíčí, vyroste stéblo a potom rostlina, která vydá plod.

Ježíš přinesl na tento svět novou naději a to na způsob semínka. Stal se maličkým jako pšeničné zrnko, opustil svoji nebeskou slávu, aby přišel mezi nás, „padl do země“. To však nestačilo. Aby přinesl plody prožil Ježíš lásku až do dna, nechal se zlomit smrtí jako puká semínko v zemi. Právě tam v krajním bodě svého ponížení, který je také tím nejvznešenějším bodem lásky, vzklíčila naděje. Zeptá-li se někdo z vás: „Jak se rodí naděje?“ – z kříže. Pohled na kříž, pohled na Ukřižovaného Krista a dostane se ti odtamtud naděje, která už nezmizí a potrvá až do života věčného. A tato naděje vzklíčila právě silou lásky, protože láska, která „všemu věří, všechno vydrží“ (*1Kor 13,7*), láska, která je životem Boha, obnovuje všechno, čeho se dotkne. Paschou tak Ježíš proměnil náš hřích v odpuštění tím, že jej vzal na sebe.

Dobře však poslouchejte, čím je proměna, kterou působí Pascha. Ježíš proměnil náš hřích v odpuštění, naši smrt ve vzkříšení, náš strach v důvěru. Proto se tam na kříži zrodila a stále obrozuje naše naděje. Proto může Ježíš naši temnotu proměnit ve světlo, každou porážku ve vítězství a každé zklamání v naději. Každou, ano každou. Naděje překonává všechno, protože se rodí z Ježíšovy lásky, která jako pšeničné zrnko padla do země a zemřela, aby dala život a z tohoto plného života lásky přichází naděje.

Když zvolíme tuto Ježíšovu naději, pozvolna objevíme, že život vítězí způsobem, kterým žije toto semínko, totiž pokornou láskou. Není jiné cesty, jak přemoci zlo a dát světu naději. Můžete mi říci: „Ale to je logika prohry!“ Zdá se, že je tomu tak, že jde o logiku prohry, protože kdo miluje, ztrácí moc. Pomysleli jste na to někdy?

Kdo miluje, ztrácí moc, kdo dává, něco si odnímá, a milovat znamená dávat. Logika umírajícího zrnka či pokorné lásky je ve skutečnosti Boží cesta a jedině ta přináší plody. Vidíme to i na sobě. Zmocnění se něčeho vždycky vede k žádosti po něčem dalším. Když něčeho dosáhnu pro sebe, hned chci něco většího, a tak pořád dál, nejsem nikdy spokojen. Taková žízen je špatná! Čím více máš, tím více chceš. Kdo je chtivý, nikdy není sytý. A Ježíš to říká jasně: „Kdo má svůj život rád, ztratí ho.“ (Jan 12,25) Jsi chtivý a chceš toho spoustu mít, ale... ztratíš všechno, i svůj život, to znamená, že kdo má rád to svoje a žije pro svoje zájmy, nadýmá se sám sebou a ztrácí. Kdo však přijímá, je ochotný a slouží, žije na způsob Boha a potom zvítězí, zachrání sebe i druhé a stane se semínkem naděje pro tento svět. Je přece krásné pomáhat druhým a sloužit jim. Unavuje nás to, ale takový je život, a srdce se plní radostí a nadějí. Toto je láska i naděje zároveň: sloužit i dávat.

Tato pravá láska zajisté vede skrze kříž, obět, jako u Ježíše. Kříž je nezbytný přechod, ale nikoli cíl; je to přechod. Cílem je sláva, jak nám ukazuje Pascha. Tady nám přichází na pomoc jiný krásný obraz, který Ježíš zanechal svým učedníkům při Poslední večeři. Říká: „Žena, když rodí, má zármutek, protože přišla její hodina. Když však porodí dítě, nemyslí už na bolesti pro radost, že přišel na svět člověk.“ (Jan 16,21) To je to: darovat život, nikoli jej vlastnit. A to dělají maminky: dávají život, trpí, ale potom se radují a jsou šťastné, protože přivedli na svět nový život. Láska rozdává radost, dává život a propůjčuje smysl dokonce i bolesti. Láska je motorem, který pohání vpřed naši naději. Opakuji: láska je motorem, který pohání vpřed naši naději. A každý z nás se může zeptat: „Miluji? Naučil jsem se mít rád? Učím se každý den milovat víc?“ Láska je totiž motorem, který žene naši naději kupředu.

Drazí bratři a sestry, v těchto dnech lásky se nechejme obestřít mysteriem Ježíše, který jako pšeničné zrnko umírá a dává nám život. On je semenem naší naděje. Rozjímajme o Ukřižovaném, o zdroji naděje. Postupně pochopíme, že doufat s Ježíšem znamená učit se vidět již nyní rostlinu v semínku, Paschu v kříži, život ve smrti. Chtěl bych vám dát domácí úkol. Všem nám prospěje postavíme-li se před kříž – všichni jej doma máte – pohledme na něj a řekněme: „S tebou není nic ztraceno. S tebou mohu vždycky doufat. Ty jsi má naděje.“ Představme si nyní kříž a všichni společně řekněme Ukřižovanému Ježíši třikrát: „Ty jsi má naděje.“ Všichni: „Ty jsi má naděje.“ Silněji! „Ty jsi má naděje.“

(18. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 12.4.2017)

21. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Zmrtvýchvstalý Kristus, naše naděje

Setkáváme se dnes ve světle Paschy, kterou jsme slavili a slavíme liturgií. Proto bych dnes rád v rámci našeho cyklu o křesťanské naději mluvil o Zmrtvýchvstalém Kristu, naší naději, jak ji podává svatý Pavel v prvním listu Korintánům (srv. *1Kor 15*). Apoštol pojednává o problematice, která byla v Korintské obci zajisté středem diskusí. Zmrtvýchvstání je poslední téma, kterému se v tomto listu věnuje, ale z hlediska pořadí důležitosti pravděpodobně první. Všechno totiž stojí na tomto předpokladu.

Pavel oslovuje své křesťany, vycházejí z nepopiratelné danosti, která není výsledkem reflexe někoho moudrého, nýbrž faktem, jednoduchým faktem, který zasáhl do života několika lidí. Odtud se rodí křesťanství, které není ideologií, ani filosofickým systémem, nýbrž cestou víry začínající od události dosvědčené prvními Ježíšovými učedníky. Pavel to shrnuje takto: Ježíš zemřel za naše hříchy, byl pohřben, třetího dne vstal z mrtvých a ukázal se Petrovi a potom Dvanácti (srv. *1Kor 15, 3–5*). Toto je fakt: zemřel, byl pohřben, vstal z mrtvých a ukázal se, to znamená, že Ježíš je živý! To je jádro křesťanského poselství.

Hlásáním této zvěsti, která je ústředním jádrem víry, zdůrazňuje Pavel zejména poslední element velikonočního tajemství, to znamená fakt, že Ježíš vstal z mrtvých. Kdyby se totiž všechno skončilo smrtí, měli bychom v Něm příklad vrcholné odevzdanosti, ale nemohlo by to v nás roznítit víru. Víra se totiž rodí ze zmrtvýchvstání. Přijmout, že Kristus zemřel, byl usmrcen ukřižováním – to není úkon víry, ale historická skutečnost. Avšak věřit, že vstal z mrtvých, ano. Naše víra zrodila onoho Velikonočního rána. Pavel vypočítává seznam lidí, kterým se ukázal Ježíš (srv. *1Kor, 5–7*). Máme tady malou syntézu všech velikonočních událostí a lidí, kteří měli kontakt se Zmrtvýchvstalým. Na čele seznamu je Kéfa, tedy Petr a skupina Dvanácti, pak pět set bratří, z nichž mnozí mohli v té době ještě podat svědectví, potom je citován Jakub. Posledním na seznamu – jako nejméně hodný – je on sám, Pavel, který se nazývá „nedochůdčem“ (srv. *1Kor, 8*).

Pavel používá tohoto výrazu z důvodů svého pohnutého životního osudu. Nebyl ministrantem, nýbrž pronásledovatelem církve, který se pyšnil svým přesvědčením, považoval se za hotového muže s velmi jasnou ideou o tom, co je to život a jeho povinnosti. V tomto perfektním rámci – protože u Pavla, který všechno znal, bylo všechno dokonalé – dojde jednoho dne k něčemu absolutně nenadálému: k setkání se Zmrtvýchvstalým Ježíšem cestou do Damašku. Tam nešlo pouze o muže, který spadl na zem, nýbrž také o člověka, který byl uchvácen událostí, jež měla převrátit smysl jeho života. Pronásledovatel se stal apoštolem. Proč? Protože – jak říká –

viděl živého Ježíše! Viděl jsem zmrtvýchvstalého Ježíše Krista! Takový je základ Pavlovy víry, jakož i víry apoštolů, víry církve i naší víry.

Je krásné přemýšlet o tom, že křesťanství je v podstatě toto! Nejde ani tak o to, že my hledáme Boha – a popravdě řečeno dosti váhavě – nýbrž o to, že Bůh hledá nás. Ježíš nás vzal, uchvátil a získal, aby nás již nepustil. Křesťanství je milost, překvapení, a proto předpokládá srdce schopné úžasu. Srdce, jež je uzamčené a racionalistické, není schopné žasnout a není s to porozumět tomu, co je to křesťanství. Křesťanství je totiž milost, a tu lze vnímat, ba potkat jedinečně v úžasu setkání.

I když jsme tedy hříšníci – všichni jimi jsme – a třebaže naše dobrá předsevzetí zůstala na papíře anebo pohledem na svůj život zjistíme, že jsme nakupili spoustu nezdarů... Zrána o Velikonocích můžeme jednat stejně jako ti, o kterých mluví evangelium: jít ke Kristovu hrobu, dívat se na veliký odvalený kámen a přemýšlet o tom, že Bůh pro mne a pro nás všechny vytváří nečekanou budoucnost. Jít ke svému hrobu, který v sobě každý trošku máme, jít a vidět, že Bůh je schopen vstát z mrtvých odtamtud. Tam kde se všichni domnívali, že naleznou jenom zármutek, porážku a temnoty, se nachází štěstí, radost a život. Bůh působí, že ty nejkrásnější květy vyrůstají mezi kameny ve vyprahlé půdě.

Být křesťany znamená nezačínat od smrti, ale od lásky, kterou má Bůh k nám a která porazila našeho krutého nepřítele. Bůh je větší než nicota a jediná rozžatá svíce stačí k zahnání té nejtemnější noci. Pavel s odkazem proroky volá: „Smrti, kdepak je tvoje vítězství? Smrti, kdepak je tvůj bodec?“ (1Kor, 55). Opatrujme v sobě toto zvolání během velikonočních dnů. A budeme-li dotázáni na důvod úsměvu, který nabízíme, a trpělivosti, kterou sdílíme, pak můžeme odpovědět, že Ježíš je stále tady a nadále žije mezi námi. Tady na náměstí je s námi, živý a vzkříšený.

(19. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 19.4.2017)

22. neděle v mezidobí

O křesťanské naději Příslib dávající naději

„Já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa!“ (Mt 28,20) Poslední slova Matoušova evangelia souznějí s prorockými slovy, která nacházíme na jeho začátku: „Dají mu jméno Emanuel, to znamená Bůh s námi.“ (Mt 1,23; srv. Iz 7,14) Bůh bude s námi po všechny dny až do konce světa. Ježíš s námi půjde po všechny dny až do konce světa. Celé evangelium je obsaženo v těchto dvou citacích. Tato slova sdělují tajemství Boha, jehož jméno – identita – znamená „být s“. Bůh není izolován, je s námi, zejména s námi, tedy s lidským stvořením.

Náš Bůh není nezvěstný, zadržovaný vzdáleným nebem. Je naopak Bohem, který je „nadšen“ člověkem, jehož miluje tak něžně, že není s to se od něho odloučit. My lidé jsme obratní v rozbíjení vztahů a mostů. On však nikoli. Když naše srdce ochladne, to Jeho nadále žhne. Náš Bůh nás neustále provází, i kdybychom na Něho nešťastnou náhodou zapomněli. Na předělu mezi nevírou a vírou je rozhodujícím objev, že nás miluje a provází náš Otec, který nás nikdy neopustil.

Naše existence je pout, cesta. Také ti, kteří jsou podněcováni pouze lidskou nadějí, vnímají lákavost horizontu, který je žene objevovat dosud nepoznané světy. Naše duše je migrující duší. Bible je plná příběhů poutníků a pocestných. Povolání Abrahama začíná příkazem: „Vyjdi ze své země.“ (Gn 12,1) A praotec opustil onen kousek světa, který dobře znal a který byl ve své době jednou z kolébek civilizace. Všechno se spiklo proti rozumnosti takové cesty. Abraham však přesto vyšel. Nelze se stát zralými muži a ženami a nevnímat přitažlivost tohoto horizontu, oné hranice mezi nebem a zemí požadující od putujícího lidu, aby jí dosáhl.

Člověk na svojí cestě není ve světě nikdy sám. Zejména křesťan se necítí nikdy opuštěn, protože Ježíš ujišťuje, že nás nejen očekává na konci naší dlouhé cesty, ale denně každého z nás provází.

Dokdy potrvá Boží péče o člověka? Dokdy o nás bude pečovat Pán Ježíš, jdoucí spolu s námi? Odpověď evangelia nezavdává podnět k pochybnostem: až do konce světa! Nebe i země pomínou, lidské naděje se zhrouť, ale Boží Slovo je větší než všechno a nepomine. On bude Bůh s námi, Bůh-Ježíš, jenž kráčí s námi. Někdo by mohl říci: „Ale co to říkáte?“ Říkám: V našem životě nebude ani den, kdyby se o nás Boží srdce přestalo starat. Bůh o nás pečuje a putuje s námi. – „A proč?“ – Zkrátka proto, že nás miluje. Bůh nás má rád! Jistě se postará o všechno, co potřebujeme, neopustí nás v časech zkoušek a temnot. Tato jistota se chce zahrnout v naší duši, aby nikdy nezhasla. Někdo ji nazývá jménem „Prozřetelnost“, to znamená Boží blízkost. Boží láska a putování Boha s námi má jméno „Boží Prozřetelnost“, stará se o náš život.

Jedním z křesťanských symbolů naděje, který mám ve velké oblibě, je nikoli náhodou kotva. Vyjadřuje, že naše naděje není neurčitá a netřeba ji zaměňovat za vrtkavý pocit někoho, kdo chce žádostivě vylepšovat věci tohoto světa silou vlastní vůle. Křesťanská naděje má totiž svůj kořen nikoli v přitažlivosti toho, co bude, nýbrž v jistotě toho, co nám přislíbil a uskutečnil Bůh v Ježíši Kristu. Jestliže nás ujišťuje, že nás nikdy neopustí, jestliže každé povolání začíná pokynem „následuj mne“ a ujištěním, že zůstane vždycky s námi, čeho se tedy obávat? S tímto příslibem mohou jít křesťané kamkoli. Také na cestách raněným světem, kde se nic nedaří, nadále doufáme, jak říká žalm: „I kdybych šel temnotou rokle, nezaleknu se zla, vždyť ty jsi se mnou.“ (Žl 23,4) Právě tam, kde se šíří temnota, je třeba nést rozžaté světlo. Vraťme se ke kotvě. Naše víra je kotva v nebi. Náš život je zakotven v nebi. Co máme dělat? Držet se provazu, je stále tam. Jdeme vpřed, protože máme jistotu, že náš život kotví v nebi, u onoho břehu, kde spočineme.

Jistě, pokud bychom důvěřovali pouze svým vlastním silám, budeme mít důvod cítit se zklamáni a zdeptáni, protože svět nezřídka vzdoruje zákonům lásky. Častokrát má raději zákony sobectví. Jestliže v nás však přežije jistota, že nás Bůh neopouští a něžně miluje nás i tento svět, pak se perspektiva ihned mění. *Homo viator spe erectus* – Naděje napřimuje poutníka, říkali předkové. Ježíšův příslib »Já jsem s vámi« nás cestou drží na nohou, vzpřímené, s nadějí a v důvěře, že dobrý Bůh již pracuje na uskutečnění toho, co se jeví lidsky jako nemožné, protože kotva tkví v nebeském břehu.

Svatý věřící Boží lid je lidem, který je na nohou – *homo viator* – a kráčí zpříma – *erectus* – v naději. Ať už jde kamkoli, ví, že Boží láska jej předchází, žádná část světa neunikne vítězství Vzkříšeného Krista. „Co je tím vítězství Vzkříšeného Krista?“ – Vítězství lásky.

(20. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 26.4.2017)

23. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Matka naděje

V našem cyklu katechezí o křesťanské naději dnes pohlédneme na Marii, Matku naděje. Maria na cestě svého mateřství prošla více než jednou nocí. Již od prvního okamžiku, kdy se objevuje v evangeliích, je jako by postavou z nějakého dramatu.

Nebylo snadné přitakat andělovu zvěstování, a přece tato žena v rozpuku mládí odvážně odpovídá, aniž by znala úděl, který ji čeká. Maria se v oné chvíli jeví jako jedna z mnoha matek našeho světa, odvážných až do krajnosti, má-li přijmout příběh nového, rodícího se člověka do svého lůna.

Ono přitakání je prvním krokem z dlouhého výčtu projevů poslušnosti, mnohočetné poslušnosti provázející ji na cestě mateřství. Maria se tak v evangeliích jeví jako tichá žena, která nezřídka nerozumí všemu, co se kolem děje, ale která každé slovo a každou událost rozvažuje ve svém srdci.

V této ochotě se krásně rýsuje Mariina psychologie. Není ženou, která upadá do deprese před životními nejistotami, zejména když se zdá, že nic neprobíhá tak, jak má. Není ani ženou, která by se násilím vzpouzela a stavěla se proti životnímu údělu, který se nezřídka tváří nevraživě. Nezapomínejte, že mezi nadějí a nasloucháním je vždycky velká spojitost a právě Maria je ženou, která naslouchá, přijímá život, jak se dává, tedy s jeho šťastnými dny, ale také s jeho tragédiemi, které bychom si nikdy nepřáli. Až k vrcholné Mariině noci, kdy je Její Syn přibit na dřevo kříže.

Až do onoho dne Maria ve sledu evangelních událostí téměř nevystupuje. Svatopisci naznačují, že postupně ustupuje ze scény a odmlčuje se ve vztahu k tajemství Syna, který je poslušen Otcí. Maria se však objevuje znovu právě v tomto ústředním okamžiku, když se velká většina přátel ze strachu rozutekla. Matky nezrazují, a v souvislosti s oním okamžikem u paty kříže nemůže nikdo z nás říci, které utrpení bylo krutější. Zda utrpení nevinného muže, který umírá popravou na kříži, anebo agónie matky, která provází poslední okamžiky života svého syna. Evangelia jsou lakonická a krajně diskrétní. Matčinu přítomnost opisují jednoduchým slovesem: „stála“ (*Jan 19,25*). Stála tam. Neříkají nic o jejích hnutích, zda plakala či neplakala, ani zmínka, která by popisovala její bolest: do těchto podrobností se pak pustila představitelství básníků a malířů, kteří nám zanechali obrazy a opisy v dějinách umění a literatury. Evangelia však o Marii říkají pouze to, že „tam stála“, byla zkrátka v tomto strašlivém a krutém momentu tam. Tato mladá nazaretská žena, nyní, po letech s již prošedlými vlasy, znovu zápasí s Bohem, který má být pouze objímán, a s životem, který dospěl na práh té nejneproniknutelnější tmy. Maria „stála“ v té nejneproniknutelnější tmě. Neodešla. Maria je tam, věrně přítomna pokaždé, kdy je třeba držet rozžatou svíci na

ponurém a mlhavém místě. Ani ona nezná úděl vzkříšení, které v onom okamžiku její Syn naplňoval pro nás všechny. Je tam kvůli věrnosti plánu Boha, za jehož služebnici se prohlásila prvního dne svého povolání, ale také kvůli instinktu, ve kterém každá matka jednoduše trpí pokaždé, když prochází nějakým utrpením její syn. Utrpení matek! Všichni jsme poznali silné ženy, které čelily utrpení svých dětí!

První den církve nacházíme ji – Matku naděje – uprostřed onoho společenství učedníků, kteří jsou tolik křehcí. Jeden zapřel, mnozí utekli, všichni měli strach (srv. *Sk* 1,14). Ona tam však jednoduše stála tím nejnornálnějším způsobem, jako by to bylo něco zcela přirozeného: v prvotní církvi prostoupené světlem Zmrtvýchvstání, ale také otřesy prvních kroků, které měla církev ve světě učinit.

Proto ji všichni máme rádi jako Matku. Nejsme sirotci, máme v nebi matku, která je svatou Matkou Boží. Učí nás totiž ctnosti čekání i tehdy, zdá-li se, že všechno postrádá smysl. Neustále důvěřuje mystériu Boha i tehdy, zdá-li se, že Bůh je vinou zla tohoto světa zahalován. Maria, Matka, kterou Ježíš daroval nám všem, kéž je nám oporou na cestě a stále promlouvá k našemu srdci: „Vstaň! Pohleď vpřed, pohleď k obzoru“, neboť Ona je Matkou naděje.

(21. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 10.5.2017)

24. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Marie Magdalská – apoštolka naděje

Dnes se setkáváme s tou, která jako první podle evangelií spatřila zmrtvýchvstalého Ježíše: Marii Magdalskou. Bylo krátce po skončení sobotního odpočinku. V den pašijí nebyl dostatek času na všechny pohřební obřady, a proto se onoho jitra plného zármutku vydaly ženy k Ježíšově hrobu s vonnými mastmi. První z nich přišla ona: Marie Magdalská, jedna z učednic, které doprovázely Ježíše už z Galileje a sloužily rodící se církvi. Její cesta ke hrobu je výrazem věrnosti mnoha žen, které celé roky přicházejí na hřbitovy se vzpomínkou na někoho, kdo už tu není. Nejautentičtější svazky nezlomí ani smrt; někdo miluje dál, třebaže milovaná osoba navždy odešla.

Evangelium (srv. *Jan* 20,1–2.11–18) popisující Magdalenu nejprve ozřejmuje, že nebyla ženou, která se nadchne snadno. Vždyť se po první návštěvě hrobu vrací zklamána na místo, kde se skrývali učedníci; referuje jim, že kámen byl od hrobu odvalen, a její první domněnka byla ta nejsnadnější, kterou bylo možno formulovat, že totiž někdo odnesl Ježíšovo tělo. První zpráva, kterou Marie přináší, tak není o vzkříšení, nýbrž o krádeži, které se měli dopustit neznámí pachatelé, když Jeruzalém spal.

Evangelia pak popisují druhou cestu Magdaleny k Ježíšově hrobu. Byla umíněná! Šla a vrátila se, protože jí to nedalo! Tentokrát pomalým a těžkým krokem. Marie trpí dvojnásobně: především Ježíšovou smrtí a pak nevysvětlitelným zmizením Jeho těla.

A když je skloněna u hrobu s očima plnými slz, neočekávaně ji překvapí Bůh. Evangelista Jan klade důraz na její přetrvávající zaslepenost: nevšimne si přítomnosti dvou andělů, kteří jí kladou otázky, a neznejistí ani tehdy, když za sebou spatří člověka, o kterém se domnívá, že je zahradník. Teprve nakonec objevuje nejpřevratnější skutečnost lidských dějin, když je oslovena svým jménem: Marie (*Jan* 20,16).

Je krásné přemýšlet o tom, že první zjevení Zmrtvýchvstalého bylo podle evangelií tak osobní! A že existuje někdo, kdo nás zná, vidí naše utrpení a zklamání, soucítí s námi a oslovuje nás jménem. Tento zákon najdeme napsaný na stránkách evangelia. Okolo Ježíše se vyskytuje mnoho lidí, kteří hledají Boha, avšak nejpodivuhodnější a mnohem dřívější je skutečnost, že především Bůh si dělá starost o náš život, chce nás pozvednout a proto nás volá jménem a v každém rozpoznává jeho tvář. Každý člověk je příběhem lásky, který Bůh píše na tuto zem. Každý z nás je příběhem Boží lásky. Každého z nás volá Bůh jeho vlastním jménem, zná nás po jménu, dívá se na nás, očekává nás, odpouští nám a má s námi trpělivost. Je to pravda nebo ne? Každý z nás tuto zkušenost má.

A Ježíš volá: Marie! Revoluce jejího života – revoluce, mající proměnit existenci každého muže i ženy – začíná jménem, které zní v zahradě s prázdným hrobem. Evangelia popisují Mariino štěstí. Ježíšovo zmrtvýchvstání není radost dávaná po kapkách, nýbrž vodopád, který uchvacuje celý život. Křesťanská existence není tkána tlumeným štěstím, nýbrž vlnami, které strhávají všechno. Zkuste také pomyslet – nyní, v této chvíli – obtíženi zklamáními a ztroskotáními, které si každý z nás nosí v srdci, že existuje Bůh, který je nám blízko, volá nás jménem a říká nám: „Vstaň, přestaň plakat, protože jsem tě přišel vysvobodit!“. Jak nádherné!

Ježíš není někým, kdo se přizpůsobil světu a toleruje, že v něm přetrvávají smrt, zármutek, nenávisť a morální zmar člověka... Náš Bůh není netečný. Náš Bůh – dovolím si říci – je snílek, který sní o transformaci světa a uskutečnil ji v mysteriu Vzkříšení.

Marie by chtěla svého Pána obejmout. On však nyní vystupuje k nebeskému Otci, zatímco ona je poslána nést tuto zvěst bratřím. A tak žena, která byla v moci zlého (srv. *Lk 8,2*), než potkala Ježíše, se nyní stala apoštolkou nové a té největší naděje. Její přímluva ať pomáhá také nám prožívat tuto zkušenost: v pláči a opuštěnosti slyšet Zmrtvýchvstalého Ježíše, který nás volá jménem, a se srdcem naplněným radostí jít a zvěstovat: „Viděla jsem Pána“ (*Jan 20,18*). Změnil jsem život, protože jsem viděl Pána! Nyní jsem jiný než dříve, jsem někým jiným. Změnil jsem se, protože jsem viděl Pána. Toto je naše síla a toto je naše naděje.

(22. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 17.5.2017)

25. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Emmauzy, cesta naděje

Dnes bych se rád pozastavil nad zkušeností dvou emazských učedníků, o kterých mluví evangelista Lukáš (srv. *Lk* 24,13–35). Představme si tu scénu: cestou se ubírají dva zklamaní a zarmoucení muži v přesvědčení, že za sebou nechávají hořkost jedné epizody se špatným koncem. Před oněmi Velikonocemi byli plni nadšení, přesvědčení, že ony dny budou v jejich očekáváních i pro naději veškerého lidu rozhodující. Zdálo se, že Ježíš, kterému svěřili své životy, konečně stanul před rozhodující bitvou. Nyní, po dlouhém období příprav a skrytosti, měl vyjevit svoji moc. Toto očekávali, a nestalo se tak.

Oba poutníci chovali pouze lidské naděje, které jsou nyní rozbity na padrť. Kříž vztyčený na Kalvárii byl nejvýmluvnějším znamením porážky, která nebyla v jejich prognózách. Pokud by onen Ježíš opravdu byl podle Božího srdce, museli dojít k závěru, že Bůh je bezmocný, vydán na pospas rukám násilníků a neschopen odporovat zlu.

Onoho nedělního rána tak tito dva učedníci opouštějí Jeruzalém. Ještě mají před očima pašijové události a Ježíšovu smrt, a v duši se s těmito událostmi úmorně potýkají během povinného sobotního odpočinku. Slavnost Paschy, která měla dát zaznít zpěvu osvobození, se proměnila v nejbolestnější den jejich života. Opouštějí Jeruzalém, aby šli jinam, do poklidné vesničky. Působí dojmem lidí, kteří mají v úmyslu zbavit se palčivých vzpomínek. Sklíčení se tedy vydávají na cestu. Tento scénář – totiž cesta, která je důležitá už v evangelním podání – se stává ještě důležitější nyní, kdy se začínají odvíjet dějiny církve.

Setkání Ježíše s oněmi dvěma učedníky vypadá zcela náhodně; jako mnohá podobná setkání, ke kterým v životě dochází. Oba učedníci jdou pohrouženi do svých myšlenek a kdosi neznámý se k nim připojí. Je to Ježíš, ale jejich oči nejsou s to Jej rozpoznat. Ježíš tedy zahajuje svou „terapii naděje“. Na této cestě se uskutečňuje terapie naděje. Kdo ji dává? Ježíš.

Nejprve se ptá a naslouchá: náš Bůh není vtíravý. I když zná důvod jejich zklámání, dává jim čas, aby mohli hluboce zpytovat onu hořkost, která je spoutávala. Vyplyne odtud vyznání, které je refrémem lidského života: „My jsme však doufali... doufali jsme, ale...“ (*Lk* 24,21). Kolik zármutku, kolik nezdarů a ztroskotání se vyskytuje v životě každého člověka! V podstatě jsme všichni tak trochu jako oni dva učedníci. Kolikrát jsme v životě doufali, kolikrát jsme měli pocit, že jsme krok od štěstí, a potom jsme se zklamáni ocitli na dně. Ježíš však provází všechny malomyslné, krácející se svěšenou hlavou. Chodí s nimi diskrétně a dokáže vracet naději.

Ježíš k nim promlouvá především skrze Písma. Kdo bere do rukou tuto Boží knihu, nesetká se s příběhy snadného hrdinství a oslnivě podmanivých tažení. Pravá naděje

není nikdy laciná, vždycky vede skrze porážky. Kdo netrpí, asi naději ani nemá. Bůh si nelibuje v tom, aby byl milován jako nějaký vojevůdce, který svůj lid táhne k vítězství a přitom utápí v krvi svoje nepřátele. Náš Bůh je nepatrným světlem, které září za chladného a větrného dne, a třebaže se Jeho přítomnost na tomto světě zdá křehkou, Bůh si zvolil místo, kterým všichni opovrhujeme.

Ježíš pak opakuje před oběma učedníky kardinální gesto každé eucharistie: vezme chléb, požehná, láme a dává. Nevyjadřuje snad tato řada gest celý Ježíšův úděl? A není snad každá eucharistie také znamením toho, čím má být církev? Ježíš nás bere, žehná, „láme“ náš život – protože láska neexistuje bez oběti – podává druhým, nabízí druhým.

Ježíšovo setkání s dvěma emauzskými učedníky je náhlé. Obsahuje však celý úděl církve. Sděluje nám, že křesťanské společenství není uzavřeno v opevněné tvrzi, ale ubírá se tím nejvíce vitálním prostředím, kterým je cesta. Na ní potkává lidi s jejich nadějemi a zklamáními, někdy zdrcujícími. Církev naslouchá příběhům všech, jak vystupují ze schránek svědomí, aby pak podávala Slovo života a dosvědčovala lásku věrnou až do konce. A tehdy se srdce lidí opět rozhoří nadějí.

Všichni jsme ve svém životě měli těžké a temné chvíle, kdy jsme šli sklíčení, zahloubáni, bez vyhlídek a před námi byla jenom zeď. Ježíš je vždycky vedle nás, aby nám dodal naději, rozehřál naše srdce a řekl: „Jdi dál, jsem s tebou, jdi dál.“ V tom spočívá celé tajemství cesty do Emauz, že totiž i skrze zdánlivá protivenství jsme nadále milováni a Bůh nás nikdy nepřestává mít rád. Bůh vždycky kráčí s námi, vždycky, i v těch nejbolestnějších chvílích, v těch nejošklivějších chvílích i ve chvílích porážky – Pán je tam. A toto je naše naděje. V této naději jdeme vpřed. Vždyť On je vedle nás a jde s námi vždycky!

(23. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 24.5.2017)

26. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Duch svatý nám dává překypovat naději

Budeme mluvit o vztahu mezi křesťanskou nadějí a Duchem svatým. Duch je vanutím, které nás pohání vpřed a drží na cestě, dává nám pocítit, že jsme poutníci a cizinci, a nedovoluje nám se uvelebit a stát se „usedlým“ lidem.

List Židům přirovnává naději ke kotvě (srv. *Žid* 6,18–19), a můžeme k tomu přidat obraz plachty. Kotva dává lodi jistotu a zabezpečení v mořském vlnobití, plachta jí však na vodě umožňuje pohyb a plavbu. Naděje je vskutku jako plachta, která zachycuje vanutí Ducha svatého a činí z něj hnací sílu, jež podle okolností žene loď na širé moře anebo ke břehu.

Apoštol Pavel uzavírá svůj list Římanům tímto přáním, které si pozorně vyslechněte: „Bůh dárce naděje, ať vás naplní samou radostí i pokojem ve víře, abyste prospívali v naději s mocnou pomocí Ducha svatého.“ (*Řím* 15,13) Zamysleme se nad obsahem těchto krásných slov.

Výraz „Bůh dárce naděje“ neznamena jenom, že Bůh je předmětem naší naděje, tedy Tím, kterého jednoho dne doufáme dosáhnout v životě věčném. Avšak znamená také, že Bůh je Tím, který nám již nyní umožňuje doufat, ba dokonce se „v naději radovat“ (*Řím* 12,12). Radovat se nyní z naděje, a nikoli jen mít naději, že se budeme radovat. Znamená to dnes se radovat nad doufáním a nikoli doufat v radost. „Dokud dýchám, doufám“ – říká jedno lidové úsloví. A platí to i naopak: dokud trvá naděje, trvá život. Lidé potřebují naději, aby žili, a potřebují Ducha svatého, aby měli naději.

Svatý Pavel, jak jsme slyšeli, přisuzuje Duchu svatému schopnost „překypovat nadějí“. Oplývat nadějí znamená neklesat nikdy na mysl a doufat proti vši naději (srv. *Řím* 8,16), to znamená doufat, ačkoli k tomu není žádný lidský důvod, jako tomu bylo u Abrahama, když po něm Bůh žádal obět jediného syna Izáka, a jak tomu bylo u Panny Marie pod Ježíšovým křížem.

Duch svatý umožňuje tuto nepřemožitelnou naději a potvrzuje v nás, že jsme Boží děti i dědici (srv. *Řím* 8,16). Jak by nám Ten, kdo nám dal svého jediného Syna, nedaroval spolu s Ním všechno ostatní (srv. *Řím* 8,32). „Naděje neklame, protože Boží láska je nám vylita do srdce skrze Ducha svatého, který nám byl dán.“ (*Řím* 5,5) Duch svatý nás totiž pohání, abychom se ubírali stále vpřed, a nikdy neklame.

Duch svatý nás uschopňuje, abychom nejen měli naději, nýbrž abychom byli také rozsévači naděje a byli – jako On a díky Němu – „přímluvci“, „utěšitelé“ a „obhájci“ bratří; rozsévači naděje. Křesťan může rozsévat trpkost a bezradnost, ale není to křesťanské. A jestli si tak počínáš, nejsi dobrý křesťan,

raději rozsévej naději, olej naděje a vůni naděje, nikoli ocet hořkosti a „beznaděje“. Blahoslavený kardinál Newman v jednom svém kázání řekl: „Poučení svým utrpením, svojí bolestí, ba i svými hříchy budou naše mysl a srdce vycvičeny k prokazování veškeré lásky vůči těm, kdo ji potřebují. V míře svých schopností budeme utěšitelé podle obrazu Přímluvce (tedy Ducha svatého) a to ve všech významech toho slova, tedy utěšitelé, pomocníci a nositelé opory. Naše slova a naše rady, náš způsob jednání, náš hlas a naše pohledy budou laskavé a uklidňující.“ (*Parochial and plain Sermons*, V, London 1870, str. 300) Především chudí, vyloučení a ti, které nemá nikdo rád, potřebují někoho, kdo se stane jejich „přímluvcem“, tedy utěшитelem a obhájcem. Tak to dělá Duch svatý s každým z nás, kteří jsme na tomto náměstí, a my máme stejně jednat s těmi, kdo jsou nejvíce odepisováni, mají největší nouzi a nejvíce trápení. Být obhájci a utěšiteli.

Duch svatý živí naději nejenom v srdcích lidí, ale také v celém tvorstvu. Apoštol Pavel, byť to může znít trochu podivně, říká, že rovněž „tvorstvu zůstala naděje“ na dosažení svobody a „zároveň sténá a spolu trpí“ jakoby v porodních bolestech (srv. *Řím 8,20–22*). „Energie schopná pohnout světem není anonymní a slepou silou, ale je činem Božího ducha, který se *vznášel nad vodami* (*Gn 1,2*) na počátku stvoření.“ (Benedikt XVI., homilie z 31. května 2009) Přivádí nás také k úctě vůči stvoření: není možné pošpinit nějaký obraz a neurazit umělce, který jej stvořil.

Dar Ducha svatého ať nám dá překypovat nadějí. Řeknu více: ať nám dá „plýtvat“ nadějí vůči těm nejpotřebnějším, chudým a těm, kteří jsou v nouzi.

(24. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 31.5.2017)

27. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Otcovství Boha je zdrojem naší naděje

V Ježíšově modlitbě bylo cosi podmanivého, a to natolik, že Jej učedníci jednoho dne požádali, aby je to také naučil. Tuto epizodu nacházíme v evangeliu podle Lukáše, který z evangelistů nejdříve popsal tajemství „modlícího se“ Krista. Pán se modlil. Jeho učedníky zaujalo, že se Ježíš zejména ráno a večer utekl do ústraní a pohroužil se do modlitby. A proto Jej jednoho dne požádali, aby je také naučil se modlit (srv. *Lk 11,1*).

Ježíš jim tehdy sdělil modlitbu Otčenáš, která se stala modlitbou po výtce křesťanskou. Je pravda, že Lukáš ve srovnání s Matoušem nám tuto Ježíšovu modlitbu podává v poněkud kratší verzi, jež začíná jednoduchou invokací „Otče“ (*Lk 11,2*). Veškeré tajemství křesťanské modlitby je shrnuto v tomto jediném slovu, v odvaze nazývat Boha jménem Otec. Potvrzuje to rovněž liturgie, která vybízí ke společné modlitbě Páně obratem „odvažujeme se modlit“.

Oslovat Boha „Otče“ není totiž vůbec samozřejmé. Byli bychom nakloněni používat vznešenější tituly, o kterých máme za to, že více odpovídají Jeho transcendenci. Oslovujeme-li Jej „Otče“, ocitáme se v důvěrnějším vztahu k Němu, jako v případě dítěte, které se obrací ke svému tatínkovi, přičemž ví, že Jím je milováno a opatrováno. Toto je obrovská revoluce, kterou vnáší křesťanství do náboženské psychologie člověka. Tajemství Boha nás udivuje a dává nám pocítit naši nepatrnost, avšak nebudí již obavy, nedrtí nás a neznepokojuje. Tato revoluce je pro naši lidskou mysl obtížně přijatelná. Dokonce ve zprávách o Zmrtvýchvstání čteme, že se ženy „daly na útěk, protože na ně padl strach a úžas“ (*Mk 16,8*). Ježíš nám zjevuje, že Bůh je dobrý Otec, a říká nám: „Nemějte strach!“

Pomysleme na podobenství o milosrdném otci (srv. *Lk 15,11–32*). Ježíš vypráví o otci, který umí prokazovat svým dětem pouze lásku. Tento otec netrestá syna za jeho aroganci, dovede mu dokonce svěřit část dědictví a nechává jej odejít z domu. Bůh je Otec, říká Ježíš, avšak nikoli na lidský způsob, protože na tomto světě není žádný otec, který by se choval tak jako protagonista tohoto podobenství. Bůh je Otec na svůj způsob. Je dobrý, bezbranný před svobodným rozhodnutím člověka a umí časovat jenom sloveso „milovat“. Když se vzpurný syn poté, kdy všechno promarnil, konečně vrací do rodného domu, neužívá onen otec kritéria lidské spravedlnosti, nýbrž vnímá jen potřebu odpuštění a svým objetím dává synovi na srozuměnou, že mu během dlouhého období své nepřítomnosti chyběl, bolestně chyběl Jeho otcovské lásce.

Jak neprobádatelným tajemstvím je Bůh, který chová ke svým dětem takovýto typ lásky! Snad právě z tohoto důvodu se apoštol Pavel, když poukazuje na toto jádro křesťanského tajemství, zdráhá přeložit do řečtiny slovo, které Ježíš pronesl

aramejsky: „abba“. Svatý Pavel se ve svých listech (srv. *Řím 8,15; Gal 4,6*) dvakrát dotýká tohoto tématu a dvakrát ponechává toto slovo nepřeložené v té formě, v níž splynulo z Ježíšových rtů: „abba“. Tento termín je v porovnání s oslovením otce ještě důvěrnější a někdo jej tlumočí jako „tatínku, tati“.

Drazí bratři a sestry, nikdy nejsme sami. Můžeme si být vzdálení, nevraživí, můžeme se pokládat i za bezbožníky. Avšak evangelium Ježíše Krista nám zjevuje, že Bůh bez nás být nemůže. On nikdy nebude Bohem bez člověka. On bez nás nemůže být, a to je obrovské tajemství! Bůh nemůže být Bohem bez člověka! Toto tajemství je obrovské. A tato jistota je zdrojem naší naděje, která se nachází ve všech invokacích Otčenáše. Když je nám zapotřebí pomoci, Ježíš nám neříká, ať rezignujeme a uzavřeme se do sebe, nýbrž ať se obrátíme k Otci a s důvěrou Jej prosíme. Všechny naše potřeby, od těch nejevidentnějších a všedních, jako je pokrm, zdraví a práce, až k potřebě odpuštění a opory v pokušeních, nejsou zrcadlem našeho osamocení. Naopak, je tu Otec, který na nás ustavičně hledí s láskou a který nás zajisté neopustí.

Nyní vám dám jeden návrh. Každý z nás má mnoho problémů a potřeb. Zamysleme se mlčky trochu a přemýšlejme také o Otci, našem Otci, který nemůže být bez nás a který se na nás v této chvíli dívá, a modleme se všichni společně s důvěrou a nadějí: „Otče náš, jenž jsi na nebesích, posvět se jméno tvé, přijď království tvé, buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes a odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům. A neuved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého. Amen.“

(25. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 7.6.2017)

28. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Milované děti – jistota naděje

Nikdo z nás nemůže žít bez lásky. Ohavné je otroctví, do něhož bychom mohli upadnout, kdybychom měli za to, že lásku je třeba si zasloužit. Možná, že úzkost soudobého člověka se z velké míry odvozuje právě z domněnky, že nejsme-li dostatečně silní, přitažliví a krásní, nebude se o nás nikdo zajímat. Mnoho lidí se dnes chce zviditelnit jenom proto, aby zaplnilo vnitřní prázdnotu, jako bychom byli lidmi věčně potřebujícími potvrzení.

Představíte si však svět, kde všichni žebrouí o důvody ke vzbuzení pozornosti druhých a nikdo není ochoten mít druhého rád nezištně? Představte si takovýto svět, ve kterém neexistuje nezištná láska! Zdá, že je to lidský svět, ale ve skutečnosti je to peklo. Tolik narcismů se rodí z pocitu samoty a osiření. Za mnohým zdánlivě nevysvětlitelným jednáním se skrývá otázka: je možné, že si nezasloužím být nazýván jménem? To znamená být milován, protože láska vždycky volá po jménu. Když není anebo se necítí být milován adolescent, může vznikat násilí. Za mnoha formami sociální nevráživosti a výtržnictví je často srdce, kterému se nedostalo uznání. Neexistují špatné děti nebo zcela zlomyslní adolescenti, nýbrž nešťastní lidé. A co jiného nás může učinit šťastnými než darovaná a přijatá láska? Život lidské bytosti je výměna pohledů: toho, kdo svým pohledem na nás vyloudí první úsměv, a nás, kteří se jen tak usmějeme na toho, kdo je sklíčen ve smutku a vytvoříme mu tak východisko. Výměnou pohledů, pohledem do očí se otevírají dveře našeho srdce.

První krok, který činí Bůh ve vztahu k nám, je krokem anticipující a nepodmíněné lásky. Bůh miluje první. Bůh nás nemá rád proto, že v nás je nějaký důvod vzbuzující lásku. Bůh nás má rád, protože On sám je láska, a láska se ze své povahy dává a šíří. Bůh svoji blahosklonnost neváže ani na naši konverzi, která, pokud k ní dojde, je také důsledkem lásky Boží. Svatý Pavel to říká precizně: „Bůh dokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus umřel za nás, když jsme ještě byli hříšníky.“ (Řím 5,8). Když jsme ještě byli hříšníky. Nepodmíněná láska. Byli jsme „daleko“ jako marnotratný syn z podobenství: „Když byl ještě daleko, otec ho uviděl a pohnut soucitem přiběhl...“ (Lk 15,20) Z lásky se náš Bůh vydal na exodus ze sebe sama, aby nás dostihl na této pustině, kde by jinak Jeho přebývání bylo nesmyslné. Bůh nás měl rád i tehdy, když jsme chybovali.

Kdo z nás takto miluje, ne-li otec či matka? Maminka má svého syna ráda, i když je ve vězení. Vzpomínám na matky, které stojí ve frontě na vstup do vězení v mojí diecézi. Tolik matek, a nestyděly se. Syn byl ve vězení, ale byl to jejich syn. Snášely četná ponižování, ale byl to jejich syn, vytrpěly to. Pouze tato mateřská láska nám umožňuje chápat Boží lásku. Matka nežádá zrušení lidské spravedlnosti, protože

každé pochybení vyžaduje vykoupení. Matka však nikdy nepřestane pro svého syna trpět. Miluje ho, třebaže je hříšník. Bůh s námi jedná stejně. Jsme Jeho milované děti! Copak může Bůh mít děti, které nemiluje? Nikoli, všichni jsme Bohem milováni. Na našem životě neleží žádné prokletí, nýbrž jedině laskavé slovo Boha, který vzal naši existenci z ničeho. Pravdou všeho je vztah lásky pojící Otce se Synem skrze Ducha svatého, vztah, do kterého jsme zahrnuti milostí. V Něm, v Kristu Ježíši, jsme byli chtěni, milováni a vytouženi. Existuje Někdo, kdo do nás vtisknul prapůvodní krásu, kterou žádný hřích, žádné pochybené rozhodnutí nikdy nebude moci zcela zrušit. Neustále jsme Bohu na očích, jako malé fontánky učiněné proto, aby z nich prýštila dobrá voda. Tak to říká Ježíš samařské ženě: „Voda, kterou ti dám já, stane se v tobě pramenem vody tryskající do života věčného“ (srv. *Jan 4,14*). Jaký je lék na proměnu srdce nešťastného člověka? Jaký lék změní srdce člověka, který není šťastný: především je třeba jej obejmout. Dát mu pocítit, že je chtěný, že je důležitý, a přestane být smutný. Láska volá lásku silněji, nežli nenávisť volá smrt. Ježíš nebyl zabit a vzkříšen kvůli Sobě, nýbrž pro nás, aby nám byly odpuštěny hříchy. Pro všechny je tedy čas vzkříšení, čas pozvedání chudých z malomyslnosti, zejména těch, kteří leží v hrobě mnohem déle než tři dny. Kéž tady ovane naše tváře vánek osvobození. Vzklíčí zde dar naděje. A nadějí je Bůh Otec, který nás miluje takové, jací jsme, má nás rád vždycky a všechny, dobré i zlé..

(26. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 14.6.2017)

29. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Svatí, svědkové a průvodci naděje

V den našeho křtu zněly invokace ke svatým o přímluvu za nás. Mnozí z nás byli v té chvíli dětmi, které přinesli na rukou jejich rodiče. Těsně před pomazáním olejem katechumenů, symbolem Boží síly v boji proti zlu, vyzval kněz celé shromáždění, aby v modlitbě za ty, kteří měli přijmout křest, prosilo svaté o přímluvu. To bylo poprvé, kdy nám v našem životě byl darován tento doprovod „starších“ bratří a sester – svatých – kteří již prošli stejnou cestou jako my, zakusili stejné námahy jako my a žijí navždy v Boží náruči. List Židům označuje tento doprovod za „nesmírné množství těch, kteří se na nás dívají“ (Žid 12,1). Svátí tak tvoří množství svědků.

Křesťané v boji proti zlu nezoufají. Křesťanství pěstuje nezhajitelnou důvěru, nevěří, že záporné a rozkladné síly mohou převládnout. Poslední slovo o dějinách člověka není nenávist, není smrt, není válka. V každém životním okamžiku nám pomáhá Boží ruka a také diskrétní přítomnost všech věřících, kteří „nás předešli se znamením víry“ (Římský kánon). Jejich existence nám především říká, že křesťanský život není nedosažitelný ideál. A zároveň nás utěšuje. Nejsme sami. Církev je tvořena bezpočtem často anonymních bratří, kteří nás předešli a skrze Ducha svatého mají účast na životních peripetiích těch, kteří dosud žijí zde na zemi. Náš křesťanský život je provázen vzýváním svatých nejenom při křtu. Když snoubenci zasvěcují svoji lásku ve svátosti manželství, je pro ně – jakožto pár – opět vzývána přímluva svatých. Pro oba mladé, kteří se vydávají na cestu manželského života, je tato invokace zdrojem důvěry. Kdo miluje doopravdy, má touhu i odvahu říci „navždy“, ale ví, že potřebuje Kristovu milost a pomoc svatých, aby mohl manželským životem žít navždy. Ne jako ti, kteří říkají „dokud potrvá láska“. Nikoli, navždy. Jinak je lépe do manželství nevstupovat. Buď navždy anebo nikdy. Proto je ve svatební liturgii vzývána přímluva svatých. A v obtížných chvílích je třeba mít odvahu pozvednout oči k nebi, pomyslet na množství svatých, kteří prošli soužením a zachovali bílé křestní roucho, jež vyprali v Beránkově krvi (srv. Žj 7,14), jak říká kniha Apokalypsy. Bůh nás nikdy neopouští. Pokaždé když potřebujeme, přijde nás Jeho anděl pozvednout a vlít nám útěchu. Někdy mají „andělé“ tvář a srdce člověka, protože Boží svátí jsou vždycky tady, skrytí mezi námi. Je obtížné to chápat a také si to představit, ale svátí jsou v našem životě přítomní. A když někdo vzývá světce či světici, pak proto, že je nám nablízku.

Také kněží nosí v paměti invokace ke svatým za přímluvy pro ně. Je to jeden z nejdojemnějších momentů liturgie svěcení. Kandidáti leží na zemi s tváří obrácenou dolů. A celé shromáždění vedené biskupem zpívá litanie ke všem svatým. Člověk by byl tíhou svěřeného poslání zdrčen, ale když slyší, že má za

sebou celý ráj a nebude postrádat Boží milost, protože Ježíš je vždy věrný, pak je možné vykročit vyrovnaně a zmužile. Nejsme sami.

A co jsme my? Jsme prach, který očekává nebe. Jsme slabí, pokud jde o naše síly, ale mocní mystériem milosti přítomné v křesťanském životě. Jsme věrní této zemi, kterou Ježíš v každém chvíli svého života miloval, ale víme a chceme doufat v proměnění světa, v jeho definitivní naplnění, kde nakonec už nebudou slzy, ani zloba, ani utrpení. Kéž nám všem Pán daruje naději, že budeme svatí.

Někdo z vás by se mne mohl zeptat: „Copak je, otče, možné být svatým v každodenním životě?“ Ano, je to možné. „A to znamená, že se máme celý den modlit?“ Nikoli, to znamená, že máš celý den plnit svoje povinnosti: modlit se, chodit do práce, pečovat o děti. Všechno ale dělat se srdcem otevřeným Bohu, s ochotou, takže práce, ale i nemoc, bolest a těžkosti jsou otevřené Bohu. Tak se staneme svatými. Je to možné. Kéž nám Pán dá naději, že budeme svatí. Můžeme být. Myslíme si, že je to těžké a že snadnější je být delikventy než svatými. Nikoli, svatými je možné být, protože nám pomáhá Pán. On nám pomáhá.

To je obrovský dar, který může každý z nás darovat světu. Kéž nám Pán daruje milost věřit tak hluboce v Něho, abychom se stali obrazem Krista pro tento svět. Naše dějiny potřebují „mystiky“, tedy takové lidi, kteří odmítají veškerou nadvládu, touží po lásce a bratrství. Muže a ženy, kteří v životě přijímají také určitý podíl na utrpení, protože na sebe berou námahy druhých. Bez těchto mužů a žen by svět neměl naději. Proto přeji vám a také sobě, aby nám Pán daroval naději, že budeme svatí.

(27. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 21.6.2017)

30. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Naděje posilující mučedníky

Dnes se zamyslíme nad křesťanskou nadějí, která posiluje mučedníky. Když Ježíš v evangeliu vysílá učedníky, neuvádí je v klam vidinami snadno dosažitelných úspěchů. Naopak – jasně je upozorňuje, že hlásání Božího království se vždy střetává s odporem. Neváhá přitom užít krajního varování: „Budete ode všech nenáviděni pro mé jméno.“ (Mt 10,22) Křesťané milují, ale nikoli pokaždé jsou milováni. Ježíš nás před tuto skutečnost staví od samého počátku – vyznání víry se větší či menší měrou odehrává v nepřátelském ovzduší.

Křesťané jsou tedy mužové a ženy, jdoucí „proti proudu“. Je to normální, neboť vzhledem k tomu, že svět je poznamenán hříchem, projevujícím se v různých formách sobectví a nespravedlivosti, Kristův učedník kráčí opačným směrem. Nikoli v polemickém duchu, nýbrž kvůli věrnosti logice Božího království, která je logikou naděje a uskutečňuje se v životním stylu, založeném na Ježíšových ustanoveních.

Tím prvním je chudoba. Když Ježíš posílá své učedníky, máme pocit, že spíše dbá na to, aby je „vysvlékl“, než „oblekl“! Také křesťan, který není pokorný a chudý, nedokáže se odpoutat od bohatství a moci a především sám od sebe, se Ježíši nepodobá. Křesťan prochází cestami tohoto světa s nezbytnou výbavou poutníka, avšak se srdcem plným lásky. Jedinou porážku může utrpět tehdy, když upadne do pokušení msty a násilí, když zlo odplácí zlem. Ježíš nám říká: „Já vás posílám jako ovce mezi vlky“ (Mt 10,16) – tedy bez otevřeného chřtánu, vytažených drápů a zbraní. Křesťan má spíše být opatrný, někdy též prozíravý, což jsou ctnosti, které evangelní logika přijímá. Násilí ovšem nikdy. Pokud chceme zvítězit nad zlem, nelze sdílet jeho metody.

Jedinou křesťanovou silou je evangelium. V obtížných časech je nutné věřit, že Ježíš jde před námi a neustává v doprovázení svých učedníků. Pronásledování nestojí v rozporu s evangeliem, nýbrž je jeho součástí – jestliže pronásledovali našeho Mistra, jak bychom mohli doufat, že zůstaneme ušetřeni boje? Avšak křesťan nesmí vprostřed víru ztrácet naději a myslet si, že byl opuštěn. Ježíš ujišťuje své učedníky slovy: „U vás však jsou spočítány i všechny vlasy na hlavě.“ (Mt 10,30) Jako by chtěl říci, že žádné z lidských utrpení, včetně těch nejdrobnějších a skrytých, není Božímu zraku neviditelné. Bůh vidí, zajisté ochraňuje a jednou daruje své výkupné. Mezi námi je totiž Někdo mnohem silnější než zlo, mafie, temné pletichy a ti, kteří vydělávají na zoufalství druhých a povýšeně je utlačují...Někdo, kdo odjakživa naslouchá hlasu Ábelovy krve, který volá ze země.

Křesťané se tudíž vždy mají postavit na „opačnou stranu“ světa – tu, kterou si zvolil Bůh. Nejsou pronásledovatelé, nýbrž pronásledovaní, nejsou panovační, nýbrž

mírní, nechvástají se, nýbrž se podřizují pravdě, nejsou to šejdíři, nýbrž poctivci. Tato věrnost Ježíšovu stylu – který je stylem naděje – až k smrti bude prvními křesťany nazvána krásným jménem martyrium, což znamená „svědectví“. Slovní zásoba jim nabízela mnohé další volby – bylo možné nazvat ji heroismem, sebezřeknutím, sebeobětí. Avšak křesťané první hodiny ji nazvali jménem, které vydává vůni uřednictví. Mučedníci nežijí sami pro sebe, nebojují za prosazení vlastních názorů a přijímají smrt výlučně z věrnosti evangeliu. Mučednictví ani není nejvyšším ideálem křesťanského života, protože nad ním stojí milosrdná láska, tedy láska vůči Bohu a bližnímu. Apoštol Pavel to velmi dobře sděluje ve chvalo zpěvu na lásku: „A kdybych rozdal všechno, co mám, a pro druhého do ohně skočil, ale neměl lásku, nic mi to neprospěje.“ (1Kor 13,3) Křesťany odpuzuje představa, že by se sebevražední atentátníci mohli nazývat „mučedníky“ – v jejich smrti není nic, co by se mohlo blížit postojům Božích dětí.

Když někdy pročítáme příběhy včerejších a dnešních mučedníků – kteří jsou početnější než mučedníci v počátečních dobách – ohromuje nás, v jaké síle podstupovali zkoušky. Tato síla je znamením veliké naděje, kterou se sytili – naděje, čerpající jistotu z toho, že nic a nikdo je nemohl odloučit od Boží lásky v Ježíši Kristu (srv. Řím 8,38–39).

Kéž nám Pán stále dává sílu, abychom se stávali jeho svědky. Kéž nás obdarovává životem křesťanské naděje, zejména ve skrytém mučednictví prokazování dobra a láskyplného plnění každodenních povinností.

(28. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 28.6.2017)

31. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Křest – brána naděje

Byla doba, kdy byly kostely orientovány k východu. Do sakrální budovy se vstupovalo branou od západu a šlo se lodí směrem k východu. Pro člověka starověku to byl důležitý symbol, jakási alegorie, která však v průběhu dějin postupně upadala. My, lidé moderní epochy, jsme mnohem méně zvyklí chápat kosmická znamení a málokdy si všimneme nějaké zvláštnosti tohoto druhu. Západ je místem, kde zachází slunce a kde umírá světlo. Avšak východ místem, kde jsou temnoty přemoženy úsvitem; odkazuje ke Kristu, Slunci vycházejícímu z výsosti na horizontu světa (srv. *Lk 1,78*).

Starobylé křestní obřady předepisovaly katechumenům, aby skládali první část vyznání víry tváří obrácenou k západu. A v tomto postoji byli dotazováni: „Zříkáte se Satana, všeho, co působí a čím se pyšní?“ – A budoucí křesťané opakovali sborem: „Zříkám!“ Potom se obrátili k apsidě, směrem k východu, kde se rodí světlo, a kandidáti křtu byli znovu dotázáni: „Věříte v Boha Otce, Syna a Ducha Svatého?“ A na to odpověděli: „Věřím!“

V moderních dobách se půvab tohoto obřadu částečně vytratil: ztratili jsme vnímavost pro jazyk kosmu. Přirozeně nám zůstalo vyznání víry skládané podle křestních otázek, které patří ke slavení některých svátostí. To zůstává co do svého významu nedotčeno. Co znamená být křesťany? Znamená hledět ke světlu, pokračovat ve vyznávání víry ve světle, i když je svět obestírán nocí a temnotami.

Křesťané nejsou zbaveni temnot, vnějších ani vnitřních. Nežijí mimo svět, avšak díky Kristově milosti obdržené ve křtu jsou muži a ženami „orientovanými“: nevěří v temnotu, nýbrž v záři dne; nepodléhají noci, ale doufají v úsvit; nejsou poraženi smrtí, ale touží po vzkříšení; nepodvolují se zlu, protože důvěřují v nekonečné možnosti dobra. Toto je naše křesťanská víra: Ježíšovo světlo, spása, kterou nám Ježíš přináší svým světlem, jež nás vyprošťuje z moci temnot.

My jsme ti, kdo věří, že Bůh je Otcem: toto je světlo! Nejsme sirotci, máme otce a naším otcem je Bůh. Věříme, že Ježíš sestoupil mezi nás, kráčel naším životem a provázel především chudé a slabé: toto je světlo! Věříme, že Duch Svatý prokazuje lidstvu i světu nepřetržitě dobro, a dokonce i ty největší bolesti dějin budou překonány: toto je naděje, která nás denně probouzí! Věříme, že každý cit, každé přátelství, každé dobré přání, každá láska, dokonce i ty nejdrobnější a nejvíce přehlížené jednoho dne dojdou svého naplnění v Bohu: toto je síla, která nás pohání, abychom s nadšením přijímali svůj každodenní život. A to je naše naděje: žít ve světle Boha Otce, Spasitele Ježíše a Ducha Svatého, který dennodenně pohání vpřed na cestě života!

Potom je zde další velmi krásné znamení křestní liturgie, která nám připomíná důležitost světla. Na závěr obřadu pak od rodičů, jde-li o dítě, anebo samotný křtěnec, je-li dospělý, obdrží svíci, rozžatou od velikonočního paškálu. Jde o velkou svíci, která je o Velikonocích přinesena do zcela ztemnělého kostela, aby manifestovala mystérium Ježíšova Zmrtvýchvstání. Od tohoto paškálu si všichni zapalí svoji svíčku a její plamen předávají druhým: toto znamení ukazuje pozvolné šíření Ježíšova Vzkříšení v životě všech křesťanů. Život církve – řeknu teď trochu silné slovo – je světelná kontaminace. Čím více Ježíšova světla my křesťané máme, tím více je Ježíšova světla v životě církve a tím živější je církev! Život církve je světelná kontaminace!

Nejkrásnějším povzbuzením, které si můžeme vzájemně dávat, je neustálá připomínka našeho křtu. Chtěl bych vám připomenout: kolik z vás si pamatuje datum svého křtu? Kdo neví, ať se zeptá na datum svého křtu svých rodičů. Den křtu je dnem znovuzrození. Dávám vám to za domácí úkol. Narodili jsme se dvakrát: poprvé přirozeně, podruhé díky setkání s Kristem v křestním obmytí. Tam jsme odumřeli smrti, abychom žili jako Boží děti v tomto světě. Tam jsme se stali lidmi, jak bychom si to sami nikdy nepředstavili. Proto máme všichni šířit vůni křížma, kterým jsme byli označeni v den svého křtu. Žije a působí v nás Duch Ježíše, prvorozeného z mnoha bratří, všech, kdo odporují nevyhnutelnosti temnoty a smrti.

Jaká milost, když se křesťan stane opravdu „cristo-foro“, to znamená „nositelům Ježíše“ ve světě! Zejména pro ty, kdo procházejí situacemi zármutku, zoufání, temnot a nenávisti. Patrné je to na mnoha drobnostech: na světle, které křesťan střeží ve svých očích, na zázemí klidu, který není narušen ani ve dnech největších komplikací, na ochotě znovu začínat láskou, i po mnoha prožitých zklamáních. Až se jednou bude psát historie našich dnů, co bude řečeno o nás? Že jsme byli schopní doufat anebo jsme kladli svoje světlo pod vědro? Budeme-li věrní svému křtu, budeme šířit světlo naděje, Boha. Křest je počátkem naděje, Boží naděje, takže můžeme předávat budoucím generacím důvody života.

Nezapomeňte na svůj domácí úkol, připomenout si datum svého křtu!

(29. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 2.8.2017)

32. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Božské odpuštění je hybatelem naděje

Vyslechli jsme reakci stolovníků u farizeje Šimona: „Kdo je to, že i hříchy odpouští?“ (Lk 7,49) Ježíš se právě dopustil skandálního gesta. Jedna žena z toho města, známá jako hříšnice, vstoupila do Šimonova domu, sklonila se k Ježíšovým nohám a mazala je vonným olejem. Všichni, kdo seděli u stolu, reptali: pokud je Ježíš prorok, neměl by přijímat taková gesta od ženy jako je tato! Tyto ubohé ženy totiž byly vyhledávány buď pouze ve skrytu – předními muži rovněž – anebo aby byly kamenovány. V mentalitě té doby museli být světcí a hříšníci, čistí a nečistí velmi jasně separováni.

Ježíšův postoj je však jiný. Hned od začátku svojí služby v Galileji se sblíží s malomocnými, posedlými, všemi nemocnými a marginalizovanými. Jednání tohoto druhu nebylo vůbec obvyklé, takže tato Ježíšova sympatie k vydědencům a „nedotknutelným“ bude jednou z věcí, která současníky nejvíce znepokojí. Kdekoli je trpící člověk, Ježíš se jej ujímá a bere jeho utrpení na sebe. Ježíš nehlasá, že bolestná situace musí být nesena heroicky, na způsob stoických filosofů. Ježíš sdílí lidskou bolest, a setká-li se s ní, vyvěrá z Jeho nitra postoj, který je pro křesťanství charakteristický, totiž milosrdenství. Vzhledem k lidské bolesti zakouší Ježíš milosrdenství, Ježíšovo Srdce je milosrdné. Ježíš zakouší soucit. Doslova: Ježíš pociťuje záchvěv svých útrob. Kolikrát jen se v evangeliích setkáváme s reakcemi tohoto druhu! Kristovo srdce ztělesňuje a zjevuje srdce Boha, který chce uzdravení, osvobození a plný život každého trpícího člověka, muže i ženy.

Proto Ježíš otevírá svoji náruč hříšníkům. Kolik jen lidí setrvává také dnes v pomýleném životě, protože nenacházejí nikoho, kdo by byl ochoten se na ně dívat jiným způsobem, očima či lépe srdcem Boha, to znamená s nadějí. Naproti tomu Ježíš vidí možnost vzkříšení i v tom, kdo nakupil spoustu pomýlených rozhodnutí. Ježíš je vždycky tam, s otevřeným srdcem rozdává milosrdenství, které chová ve svém srdci, odpouští, objímá, chápe a sblíží se. Takový je Ježíš!

Někdy zapomínáme, že pro Ježíše nebylo prokazování lásky snadné, laciné. Evangelia zaznamenávají, že první negativní reakce vůči Ježíši se vyskytly právě tehdy, když jednomu člověku odpustil hříchy (Mk 2,1–12). Byl to muž, který trpěl dvojím způsobem: jednak nemohl chodit a jednak se považoval za „špatného“. A Ježíš chápe, že druhá bolest je větší než ta první, takže jej ihned přijímá osvobozující zvěsti: „Synu, odpouštějí se ti hříchy!“ (Mk 2,5) Osvobozuje od sužujícího pocitu špatnosti. Tato Ježíšova slova pohoršila některé přítomné učitele Zákona, kteří se považovali za dokonalé. (Myslím tu na mnohé katolíky, kteří se považují za dokonalé a pohrdají druhými – to je smutné.) Ježíšova slova byla pro

některé učitele Zákona skandální, protože jim zněla jako rouhání, vždyť odpouštět hříchy může pouze Bůh.

My, kteří jsme zvyklí zakoušet odpuštění hříchů možná příliš „lacině“, měli bychom si občas připomenout, kolik jsme stáli Boží lásku. Každý z nás stál dost: Ježíšův život. Dal by jej i jenom za jednoho z nás! Ježíš nejde na kříž proto, že uzdravuje nemocné, káže lásku a hlásá blahoslavenství. Boží Syn jde na kříž především proto, že odpouští, odpouští hříchy a chce naprosté a definitivní osvobození lidského srdce. Neakceptuje totiž, aby lidská bytost konzumovala celý svůj život tímto nesmazatelným „tetováním“ a myšlenkou, že nemůže být přijata milosrdenstvím Božího Srdce.

Takto se hříšníkům dostává odpuštění. Nejenom, že jsou povzbuzeni na psychologické rovině, protože jsou osvobozeni z pocitu viny. Ježíš dělá mnohem více: nabízí lidem, kteří pochybili, naději nového života. Někdo si může říci: „Pane, já jsem bídák!“ – „Pohled' dál a dám ti nové srdce.“ Toto je naděje, kterou nám dává Ježíš. Život vyznačující se láskou. Celník Matouš, který je vlastizrádcem a sdírá lidi, se stává Kristovým apoštolem. Zacheus, zkorumpovaný boháč z Jericha, který byl určitě promováný úplatkář, se mění na dobrodince chudých. Samařská žena, která měla pět manželů a nyní žije s dalším, dostává příslib „živé vody“, která bude navěky prýštit z jejího nitra (srv. *Jan* 4,14). Takto Ježíš mění srdce a činí tak s každým z nás.

Prospěje nám přemýšlet o tom, že se Bůh nerozhodl vytvořit svoji církev z lidí, kteří nikdy nepochybili. Církev je lidem hříšníků, kteří zakusili Boží milosrdenství a odpuštění. Petr poznal více pravdy o sobě samém, když uslyšel kokrhání kohouta než ze všech svých velkodušných předsevzetí, která jej nadýmala a vyvolávala v něm dojem, že je nadřazen nad ostatní.

Bratři a sestry, všichni jsme ubozí hříšníci, potřebujeme Boží milosrdenství, které má sílu nás denně proměňovat a dodávat nám naději. A dělá to! A lidem, kteří pochopili tuto základní pravdu, dává Bůh to nejkrásnější poslání na světě, totiž mít rád bratry a sestry a hlásat milosrdenství, které On nikomu neupírá. A toto je naše naděje. Jděme tedy vpřed s důvěrou v Ježíšovu milosrdnou lásku.

(30. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 9.8.2017)

33. neděle v mezidobí

O křesťanské naději

Novost křesťanské naděje

V knize Zjevení jsme slyšeli toto Boží Slovo: „Hle – všechno tvořím nové!“ (Žj 21,5) Křesťanská naděje se zakládá na víře v Boha, který tvoří novým život člověka, tvoří novým dějiny a tvoří novým kosmos. Náš Bůh je Bohem, který tvoří novoty, protože je Bohem, který překvapuje.

Není křesťanské chodit se zrakem obráceným dolů – jako chodí vepři, kteří se stále dívají dolů – a nepozvedat oči k obzoru. Jako by celá naše cesta končila tady, v okruhu několika metrů; jako by v našem životě neexistoval žádný cíl a žádné spočinutí a my bychom byli nuceni věčně se toulat, bezdůvodně a namáhavě. To není křesťanské.

Závěrečné stránky Bible ukazují nám věřícím poslední horizont cesty: nebeský Jeruzalém. Je přirovnáván především k obrovskému stanu, kde Bůh všechny lidi přijme, aby s nimi definitivně přebýval (srv. Žj 21,3). Toto je naše naděje. Co učiní Bůh, až budeme konečně s Ním? Projeví nám nekonečnou něhu jako otec, přijímající svoje děti, které se dlouho namáhaly a strádaly. V Apokalypse Jan prorokuje: „Hle – Boží stan mezi lidmi! Bůh jim setře každou slzu z očí: nebude už smrt ani zármutek, nářek, ani bolest už nebude, protože co dříve bylo, pominulo. Hle – všechno tvořím nové!“ (Žj 21,3–5)

Zkuste rozjímat o tomto úryvku Písma svatého nikoli abstraktně, nýbrž po přečtení denního zpravodajství, shlédnutí televizních novin či obálek časopisů, jež přinášejí tolik smutných zpráv a nám všem hrozí, že si na ně zvykneme. Zdravil jsem před chvílí někoho z Barcelony, odkud byly smutné zprávy! Zdravil jsem někoho z Konga, odkud jsou smutné zprávy! A jmenuji jenom dvě ze zde přítomných zemí. Zkuste pomyslet na tváře dětí vystrašených válkou, na pláč matek, na ztracené sny mnoha mladých, na uprchlíky, kteří podnikají hrůznou cestu a často jsou vykořisťováni. Také toto je bohužel život. Někdy se zdá, že především.

Možná. Avšak je tu Otec, který roní slzy nekonečného slitování nad svými dětmi. Máme Otce, který umí plakat a pláče spolu s námi. Otec, který nás očekává, aby nás utěšil, protože zná naše utrpení, a připravil nám jinou budoucnost. Toto je velkolepá vize křesťanské naděje, která se rozevírá nad každým dnem našeho života a pozvedá nás.

Bůh nám neudělil život nedopatřením, aby Sebe i nás nutil do úmorných nocí úzkosti. Avšak stvořil nás proto, že chce, abychom byli šťastní. Je naším Otcem, a pokud my tady a teď zakoušíme život, který není tím, co pro nás On zamýšlel, Ježíš nám poskytuje záruku, že sám Bůh uskutečňuje vykoupení. Pracuje na našem vykoupení.

Věříme a víme, že smrt a nenávisť nemají na naší životní cestě poslední slovo. Být křesťany znamená mít novou perspektivu: nadějeplný pohled. Někdo věří, že život dochází veškerého svého štěstí v mládí a v minulosti, a život, že je pozvolným chátráním. Jiní mají za to, že naše radosti jsou pouze podružné a přechodné a že je do života lidí vepsána nesmyslnost. Takoví si tváří v tvář pohromám říkají: Život nemá smysl. Naše cesta nemá smysl. My křesťané tomu nevěříme. Avšak věříme, že na lidském horizontu je slunce, které osvětluje navždy. Věříme, že naše nejkrásnější dny mají teprve přijít. Jsme spíše lidmi jara než podzimu. Rád bych položil otázku, na kterou ať každý odpoví sám pro sebe: Jsem člověkem jarním nebo podzimním? Všíráme si spíše zárodků nového světa než žlutnoucího listí. Nekonejšíme se nostalgiemi, litováním a lamentováním: víme, že Bůh si přeje, abychom byli dědici příslibu a neúnavnými pěstiteli snů. Nezapomeňte na onu otázku: Jsem člověkem jara nebo podzimu? Očekávám květy, plody a slunce, kterým je Ježíš, anebo jsem člověkem podzimu, který se stále dívá dolů, je zatrpklý a tváří se kysel.

Křesťan ví, že Boží království, panování Jeho lásky roste jako obrovské pšeničné pole, třebaže je na něm také koukol. Vždycky jsou problémy, řeči, války a nemoci. Jsou problémy, ale klasy rostou, a nakonec bude zlo vymýceno. Budoucnost nám nepatří, ale víme, že Ježíš Kristus je největší milostí života, Božím objetím, jež nás očekává na konci, ale již nyní nás cestou provází a těší. On nás vede k obrovskému „stanu“ Božího přebývání s lidmi (srv. Žj 21,3), a s mnoha dalšími bratry a sestrami přinášíme Bohu paměť dnů prožitých tady na zemi. A bude krásné v oné chvíli objevit, že se nic neztratilo, žádný úsměv a žádná slza. Jakkoli by náš život byl dlouhý, bude nám připadat, že jsme jej prožili v mžiku. A že stvoření se nezastavilo šestého dne Genesis, ale vytrvale pokračuje, protože Bůh o nás stále pečuje. Až do dne, kdy se všechno naplní, do onoho rána, kdy zmizí slzy, do chvíle, kdy Bůh pronese poslední slovo požehnání: „Hle – praví Pán – všechno tvořím nové!“ (Žj 21,5) Ano, náš Otec je Bůh novostí a překvapení. A toho dne budeme opravdu šťastní a budeme plakat radostí.

(31. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 23.8.2017)

Slavnost Krista Krále

O křesťanské naději

Bdělé očekávání

Dnes bych se chtěl zaměřit na onen rozměr naděje, který nazýváme bdělost. Je to jedno z vůdcích témat Nového zákona. Ježíš káže svým učedníkům: „Mějte bedra přepásaná a vaše lampy ať hoří, abyste se podobali lidem, kteří čekají na svého pána, až se vrátí ze svatby, aby mu hned otevřeli, když přijde a zatluče.“ (*Lk 12,35–36*) V době následující po Ježíšově zmrtvýchvstání, v níž se neustále střídají chvíle klidu a úzkosti, si křesťané nikdy neudělali pohodlí. Evangelium jim doporučuje, aby byli jako služebníci, kteří se nikdy neukládají ke spánku, dokud se jejich pán nevrátí domů. Tento svět vyžaduje naši odpovědnost – a my ji na sebe bereme celou a v lásce. Ježíš si přeje, aby se naše bytí vyznačovalo pracovitostí, abychom nikdy nepolevovali v ostražitosti, a mohli tak s vděčností a úžasem přijímat každý nový den, darovaný Bohem. Ježíšovým vykoupením jsme již byli spaseni, ale nyní očekáváme, dokud se plně neprojeví jeho moc a Bůh bude konečně všechno ve všem (*1Kor, 15,28*). V křesťanově víře neexistuje větší jistota, než tato „schůzka“ – toto setkání s Pánem, až přijde. Až tento den nastane, chceme my, křesťané, být jako oni služebníci, kteří strávili noc s přepásanými bedry a hořícími lampami – je totiž nezbytné připravit se na spásu, která přichází, nachystat se na setkání. Pomysleli jste někdy, jaké bude toto setkání s Ježíšem, až přijde? Bude to objetí, nesmírná radost, obrovská radost. Je to setkání, v jehož očekávání máme žít!

Křesťan nemá vlohy k nudě – pokud vůbec k něčemu, tak spíše k trpělivosti. Ví, že také v jednotvárnosti stále stejně míjejících dnů se skrývá tajemství milosti. Jsou lidé, ze kterých se vytrvalostí jejich lásky stávají jakési studny, zavlažující poušť. Nic se neděje nadarmo a žádná situace, do které se křesťan noří, nedokáže bezezbytku vzdorovat lásce. Žádná noc není tak dlouhá, aby vyhladila vzpomínku na radost svítání. A čím temnější noc, tím bližší úsvit. Jestliže setrváme v jednotě s Ježíšem, chlad těžkých chvílí nás neochromí – a i kdyby celý svět kázal proti naději a líčil budoucnost v černých mračnách, křesťan ví, že v téže budoucnosti nastane Ježíšův příchod. Kdy se to stane, nikdo neví a nikdo nezná onu hodinu, ale už myšlenka, že na konci našeho příběhu stojí milosrdný Ježíš, postačuje, abychom měli naději a neproklínali život. Všechno bude spaseno. Všechno. Budeme trpět, přijdou chvíle vyvolávající hněv a pobouření, ale blaživá a mocná vzpomínka na Krista vyžene pokušení myslet si, že tento život je omyl.

Poté, co jsem poznali Ježíše, nelze jinak, než zkoumat dějiny v důvěře a naději. Jakoby Ježíš byl dům a my z nitra tohoto domu pohlíželi na okolní svět. Neuzavírejme se proto do sebe, nestýskejme si melancholicky po zlatých minulých časech, nýbrž hledme stále kupředu do budoucnosti, která není pouze dílem našich

rukou, ale především trvalou starostí Boží prozřetelnosti. Vše, co je matné, jednoho dne zazáří.

Pomysleme na to, že Bůh nikdy nepopírá sám sebe a nikdy neklame. Nezamýšlí s námi cosi mlhavého, nýbrž má přesně vymezený plán spásy: „On chce, aby se všichni lidé zachránili a došli k poznání pravdy.“ (1Tim 2,4) Nepoddávejme se tedy pesimisticky běhu událostí, jako by snad dějiny byly vlak, který se vymkl ovládní. Rezignovanost není křesťanskou ctností. Stejně jako není křesťanské pokrčit rameny či sklonit hlavu před zdánlivě nevyhnutelným osudem.

Kdo do světa vnáší naději, nikdy se jen tak nepoddává. Ježíš nás nabádá, abychom Jej nečekali s rukama v klíně: „Blahoslavení služebníci, které pán při svém příchodu najde, jak bdí.“ (Lk 12,37) Koneckonců neexistuje tvůrce pokoje, který by neohrozil svůj osobní klid tím, že na sebe bere problémy druhých lidí. V opačném případě nebude pokoj, ale pěstuje svou lenost a pohodlí. Křesťan totiž riskuje a má odvahu riskovat, aby přinášel dobro, které nám Ježíš daroval jako poklad.

Každý den svého života proto opakujme zvolání, které první učedníci vyjadřovali ve své rodné aramejštině slovy Marana tha a které najdeme v posledním biblickém verši: „Přijď, Pane Ježíši!“ (Žj 22,20) Je to refrén veškeré křesťanské existence – v našem světě nepotřebujeme nic jiného, než Kristovo pohlazení. Jaká milost, jestliže v modlitbě v těžkých dnech tohoto života zaslechneme jeho hlas, který odpovídá a ujišťuje: „Hle, přijdu brzo!“ (Žj 22,7)

(36. katecheze papeže Františka o křesťanské naději, 11.10.2017)